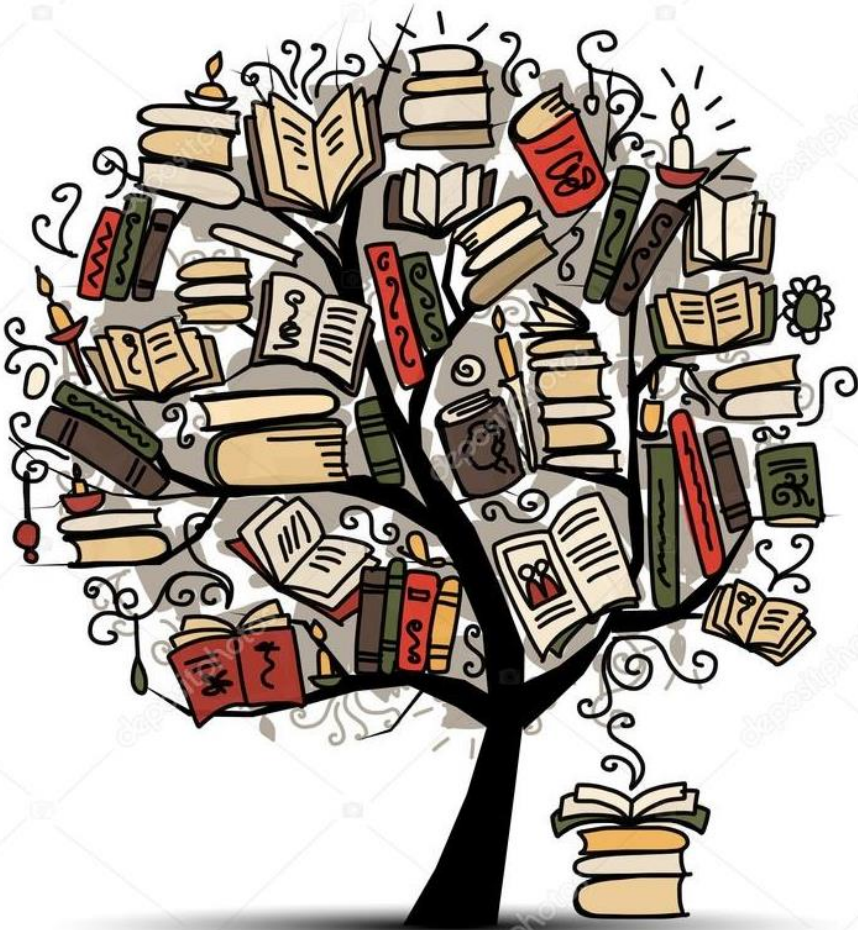

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΑΝΤΙΠΟΛΕΜΙΚές δημιουργίες

ΤΙΝΑ ΚΑΤΣΑΡΗ

ΕΥΗ ΣΥΡΙΓΑ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β' ΤΑΞΗΣ
ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΡΟΣΙΑΣ
Σχ. Έτος 2018-2019

ΠΟΛΕΜΟΣ

Βαγγέλης Γούλας Β'1

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ: ΟΘΩΝΑΙΟΥ ΑΛΕΞΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μαθητές/τριες της Β΄ Γυμνασίου διδάχθηκαν τη **λογοτεχνία** διαθεματικά με άλλες τέχνες (**εικαστικά, μουσική, θέατρο, κινηματογράφο**) και άλλα γνωστικά αντικείμενα. Εφάρμοσαν τις προτεινόμενες δραστηριότητες των **διδακτικών προτάσεων** μας με τίτλο «**ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΕΣ Αντιπολεμικές δημιουργίες**» και εκπόνησαν πολλές εργασίες ομαδικές και ατομικές χρησιμοποιώντας τις **ΤΠΕ** για την παρουσίασή τους.

Στόχος των διδακτικών προτάσεων η διαφορετική προσέγγιση της Λογοτεχνίας που αποβλέπει στην αισθητική απόλαυση, καλλιεργεί την κριτική και δημιουργική σχέση των μαθητών με τα κείμενα, καλλιεργούνται ποικίλες δεξιότητες, μεταφέρονται συναισθήματα σε νέο κείμενο ως μέσο προσωπικής και καλλιτεχνικής έκφρασης. Ζητούμενο αυτών των διδακτικών προτάσεων δεν αποτελούν οι συγκεκριμένες, προβλέψιμες απαντήσεις στο μάθημα της λογοτεχνίας, αλλά η αποκάλυψη της προσωπικής αισθητικής των αναγνωστών και η δική τους αναγνωστική ανταπόκριση.

Απώτερος στόχος η ευαισθητοποίηση των μαθητών/τριών στο θέμα του πολέμου και των αρνητικών συνεπειών του και η πραγματοποίηση της διαθεματικής δραστηριότητας του σχολικού εγχειριδίου, ΚΝΛ Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, σ. 173, που αφορά την οργάνωση αντιπολεμικής εκδήλωσης..

Τα κείμενα που ακολουθούν αποτελούν δημιουργικό λόγο των μαθητών/τριών σε πολλές διαφορετικές μορφές κειμενικών ειδών. Στην ψηφιοποίηση του παρόντος υλικού βοήθησαν οι μαθήτριες **Δανάη Παπαδοπούλου, Ελένη Πατρώνα** και **Μελίνα Χαραλαμποπούλου**, τις οποίες ευχαριστούμε θερμά.

Τίνα Κατσαρή & Εύη Συρίγα

Ποιητικός λόγος

Πόλεμος... γιατί;

Φωτιά, στάχτη!

Δεν είναι το τζάκι

Σε ένα χαρούμενο σπιτικό.

Είναι ο πόλεμος...

Ή ό,τι απέμεινε απ' αυτόν.

Φωνές μικρών μεγάλων.

Δεν είναι στην παιδική χαρά. Όχι!

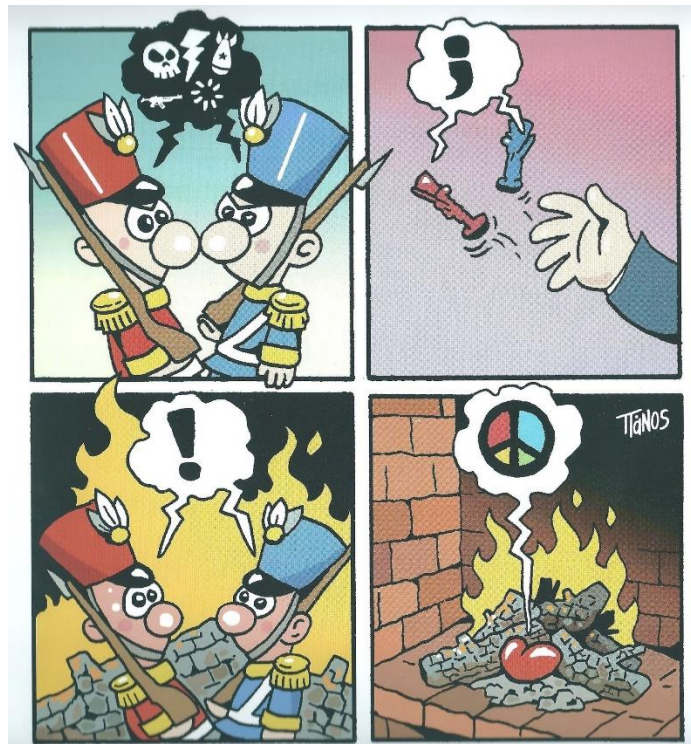
Είναι η μόνη αντίδραση

Των θυμάτων του πολέμου.

Πτώματα, αίματα,

Ερείπια... πόλεμος.

Δανάη Παπαδοπούλου Β΄3

ΖΑΧΑΡΗΣ ΠΑΝΟΣ

Ξεχνάω

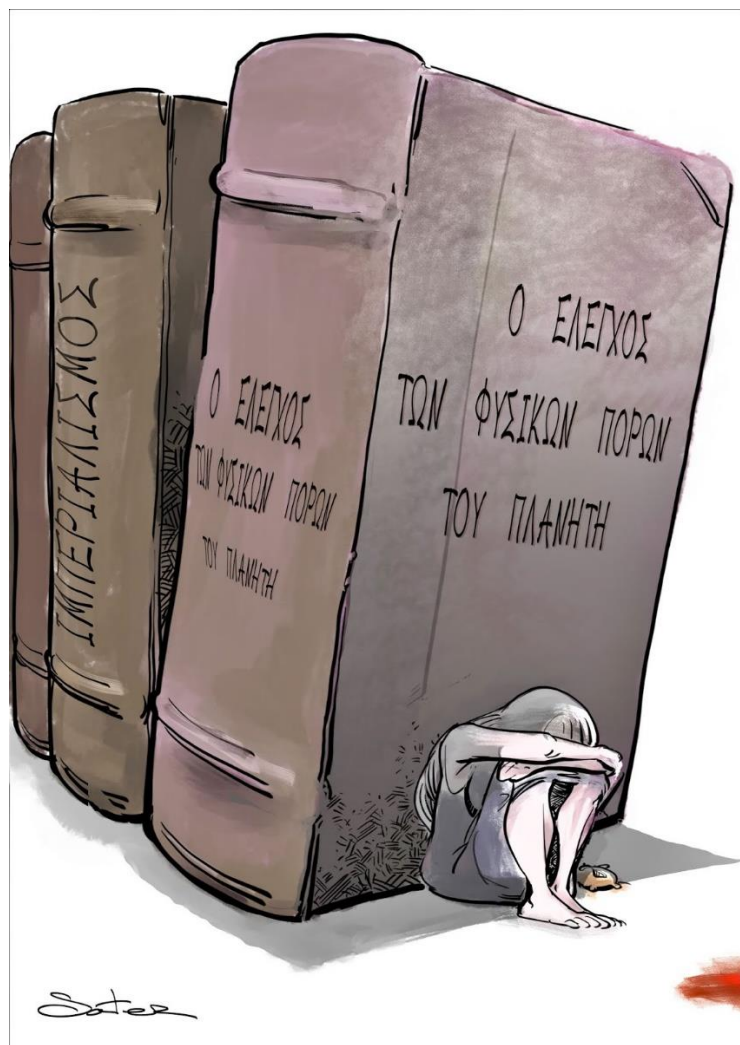
Ξεχνάω πως είμαι άνθρωπος

στον πόλεμο, στο χρήμα, στη ζήλια και στη δόξα.

Δυστυχώς ο άνθρωπος νοιάζεται μόνο για τον εαυτό του

και δεν ενδιαφέρεται για τον συνάνθρωπό του.

Ροδόλφος Αποστολάκος Β'1

ΣΟΤΕΡ (ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΑΣΙΟΠΟΥΛΟΣ)

Μονόλογος

Να, μια στιγμή μονάχα ξέχασα πως είμαι άνθρωπος
Ξέχασα πως είσαι άνθρωπος
Ξέχασα πως είσαι αδερφός.
Πως μάνα και εσένα σε περιμένει στο φτωχικό της
Μάνα και πατέρας και αδέρφια.
Ξέχασα πως έχεις οικογένεια
Ή κάποιον άλλο ιδιαίτερο για σένα.
Ξέχασα πως παρόλο που είμαστε οχτροί
-Καθώς έτσι μας πιέζουν να είμαστε-
Όλοι είμαστε αδέρφια.
Ξέχασα πως δεν είμαι στρατιώτης
Αλλά άνθρωπος πλασμένος από χώμα και νερό
Όπως και εσύ.

Ζούμε σε έναν τόσο απάνθρωπο κόσμο
Που με έκανε να τα ξεχάσω όλα αυτά
Τις ηθικές αξίες.
Συγχώρα με, αδερφέ μου.

Ζέτα Βρυζίδου Β'1

Αποφθεγματικός λόγος μαθητή

«Όταν ο άνθρωπος ξεχνιέται, αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πριν τον πόλεμο οι στρατηγοί ή και άλλοι προσπαθούν να πείσουν ότι πρέπει οι εχθροί να πεθάνουν όλοι.»

«Ο πόλεμος μόνο κακό μπορεί να κάνει.»

Νίκος Ζουλάκης Β'1

Στοχαστικός λόγος

Να, μια στιγμή μονάχα ξέχασα πως είμαι άνθρωπος, πως είσαι άνθρωπος, αδελφός μου. Πως είμαστε ίσοι κι έχουμε τους ίδιους πειρασμούς. Η διαφορά όμως ήταν πως εσύ ξεπέρασες τους φόβους σου και εγώ δεν τα κατάφερα ακόμη. **Ήταν λάθος να χάσεις τη ζωή σου από εμένα. Εσύ όμως μου τη χάρισες, έτσι φάνηκε τι άνθρωπος ήσουν.** Φάνηκε στα μάτια σου για μια στιγμή ότι με εμπιστεύτηκες, αλλά ήταν μια αυταπάτη και σε πρόδωσα. Τώρα έχω μετανιώσει πολύ πικρά, ελπίζω να με συγχωρέσεις φίλε μου. Δε θα σε ξεχάσω αδελφέ μου.

Ελένη Πατρώνα Β'3

Να, μια στιγμή μονάχα ξέχασα πως είμαι άνθρωπος, ξέχασα πως είσαι άνθρωπος, αδελφός μου. Πως μάνα και εσένα σε περιμένει στο φτωχικό της: μάνα και πατέρας κι αδέρφια. Ξέχασα γιατί αυτοί οι κακούργοι θέλανε να με κάνουν να ξεχάσω. Να ξεχάσω τι σημαίνει αγάπη για τον συνάνθρωπο. Πως με το να κάνεις φόνο, θα νομίζεις πως μπορείς να κάνεις τα πάντα, μα αυτό ήταν που με τύφλωσε. **Μόνο η αγάπη και η κατανόηση μπορεί να αλλάξει τα πάντα.**

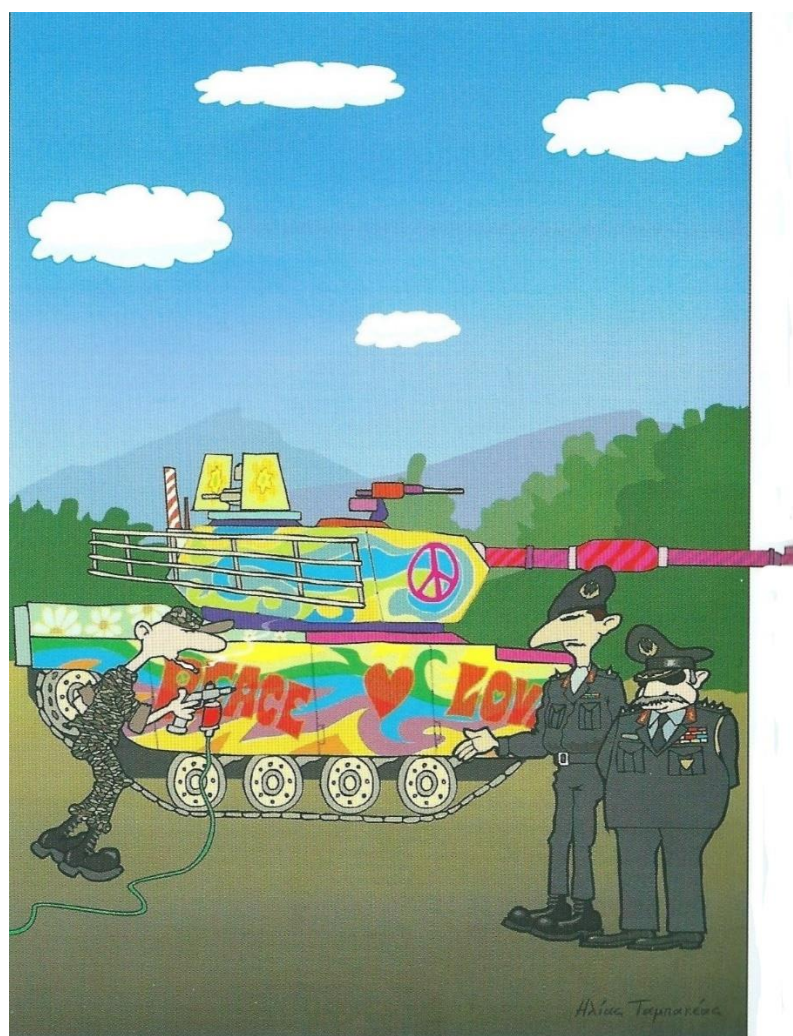
Μαριαλένα Θάνα Β'1

ΠΟΥΓΓΕΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Να, μια στιγμή μονάχα ξέχασα πως είμαι άνθρωπος, πως είσαι άνθρωπος, αδελφός μου. Ξέχασα πως έχεις ψυχή, οικογένεια. Πως παλεύεις για την ειρήνη, όχι για τη νίκη. Θέλεις κι εσύ να φύγει αυτό το σύννεφο του διχασμού. Κι εγώ, σήκωσα το όπλο και μπαμ, σε σκότωσα. Και τι κατάλαβα; Μια ζωή λιγότερη στον στρατό δεν έχει σημασία. Μια ζωή λιγότερη, όμως στην οικογένεια προκαλεί λύπη, στεναχώρια, δυστυχία, θυμό. Προκαλεί αηδία για τον εχθρό. Αυτή η απόγνωση, η ταπείνωση που θα νιώσουν οι δικοί σου όταν δεν σε δουν μαζί με τους άλλους να γυρνάς από εδώ. Και τι ζητάω εγώ; **Ειρήνη. Ει-ρή-νη.** Αλλά βλέπεις, τα στερεότυπα δε με αφήνουν. Μου χαλάνε το είναι. Δε με αφήνουν να είμαι άνθρωπος.

Μαρίνα Παυλίδου Β΄3

ΚΙ ΑΥΤΟ, ΒΕΒΑΙΑ, ΕΙΝΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΕΙΡΗΝΕΥΤΙΚΟ ΣΩΜΑ...

ΤΑΜΠΑΚΕΑΣ ΗΛΙΑΣ

Αφηγηματικός λόγος

Ακριβώς 74 χρόνια μετά το τέλος του Β΄ Παγκόσμιου πολέμου άκουσα στην τηλεόραση πως κάποιες χώρες αρχίζουν πόλεμο. Η είδηση αυτή μου έφερε στο μυαλό εικόνες από τότε που πολεμούσα εγώ.

Φρικτές μέρες! Άνθρωποι ξεψυχούσαν δίπλα σου και εσύ δεν μπορούσες να κάνεις τίποτα για να τους βοηθήσεις, παρά μόνο να πολεμάς όλο και πιο σκληρά, όχι για να νικήσεις, αλλά για να μη σκοτωθείς. Μα η χειρότερη στιγμή μου στον πόλεμο ήταν όταν ένα απόγευμα είχα πάει κοντά σε μια λίμνη για να δροσιστώ. Εκεί όπου καθόμουν πλησιάζει ένας άντρας του αντίπαλου στρατοπέδου και εγώ με το που τον βλέπω αρπάζω το όπλο του και τον σημαδεύω. Εκεί έκανα και το μεγαλύτερο λάθος όλης μου της ζωής. Παρά την προσπάθειά του να με πείσει να μην του ρίξω, εγώ το έκανα.

Έκανα αυτό το φρικτό λάθος και ξέχασα πως είμαι άνθρωπος. Ξέχασα πως απέναντί μου στεκόταν ένας άνθρωπος που ούτε αυτός ήθελε τον πόλεμο. Και τελικά υπό την επήρεια του πολέμου έκανα τη φρικτή πράξη και τον σκότωσα. Για κάτι που μετανιώνω ακόμα και σήμερα.

Θάλεια Φράκου Β΄3

ΜΗΤΣΟΜΠΟΝΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

Διάλογος

Το τζάκι σιγόκαιγε. Ο παππούς καθόταν στη μέση του σαλονιού, σε μια “κουνιστή” καρέκλα και γύρω του καθόντουσαν τα 8 εγγόνια του.

-- Αχ..., είπε ο παππούς αναστενάζοντας.

-- Γιατί αναστενάζεις παππού; ρώτησε η Κατερίνα.

-- Λοιπόν εγγονάκια μου, θέλω να σας πω μια ιστορία, είπε ο παππούς και ένα μικρό δάκρυ κύλαγε στο μάγουλό του.

-- Ναι παππού πες μας, είπε ο Νικόλας που ήταν και ο μεγαλύτερος.

-- Μια φορά κι έναν καιρό, όταν ήμουν 20 χρονών γινόταν πόλεμος ανάμεσα σε εμάς και τους Γερμανούς. Μια μέρα εγώ κατέβαινα σε ένα ποταμάκι να πω νερό. Αφού ήπια νερό, είδα έναν εχθρό να κατεβαίνει και αυτός.

-- Και τι έγινε μετά παππού; ρώτησε γεμάτη απορία η Αγγελικούλα.

-- Έβγαλα το πιστόλι και τον πυροβόλησα..., ο παππούς μπλόκαρε, σταμάτησε, και άρχισε να κλαίει.

-- Τι έπαθες παππού; ρώτησε η Βασιλικούλα.

-- Αχ... εγγονάκια μου, **ο πόλεμος είναι άτιμο πράγμα. Να... μονάχα για μια στιγμή ξέχασα ότι είμαι άνθρωπος, ξέχασα ότι είναι άνθρωπος ότι κι εκείνον τον καρτερά μια μανούλα στο χωριό. Πώς μπόρεσα να σκοτώσω εγώ;** είπε ο παππούς μισοκλαίγοντας.

-- Παππού μην κλαις, είπε ο Αντώνης λυπημένος.

-- Εγγονάκια μου, αυτό που θέλω να θυμάστε είναι να σκέφτεστε καλά πριν κάνετε οτιδήποτε και να μην επηρεάζεστε από κανέναν. Γιατί εμένα που με επηρέασαν, θα έχω τύψεις για πάντα, είπε ο παππούς και έκλεισε τα ματάκια του για να ξεχάσει... να ξεχάσει τα λάθη που έκανε...

Ημερολόγια

9/2/1942

Αγαπητό ημερολόγιο,

Σήμερα ξέχασα τι σημαίνει να είσαι άνθρωπος. Καθώς πραγματοποιούσα την επιθυμία μου να δροσιστώ, διέκρινα με την άκρη του ματιού μου έναν αντίπαλο που ερχόταν να πει νερό. Χωρίς δεύτερη σκέψη τον σημάδεψα και τον πυροβόλησα στο στήθος. Μετά δεν πίστευα τι επρόκειτο να ακολουθήσει. Έβλεπα τον άνθρωπο να χαροπαλεύει μέχρι που ξεψύχησε μπροστά μου. Στην εικόνα του ετοιμοθάνατου στρατιώτη συγκλονίστηκα, λύγισα και άρχισα να κλαίω. Τη στιγμή εκείνη συνειδητοποίησα ότι έχασα την ανθρωπιά μου εξαιτίας των κακούργων ηγετών. Δυστυχώς, μας παραπληροφορούν, μας γεμίζουν με μίσος και σκληρότητα για το δικό τους συμφέρον. Ζήτησα και συνεχίζω και ζητώ συγχώρεση που **αργά αντιλήφθηκα την τραγικότητα που κρύβει ο πόλεμος.**

Κωστής Ζαμάνης Β'1

JOHN ANTONO

7/2//1948

Αγαπητό ημερολόγιο,

Σήμερα συνέβησαν πολλά περίεργα πράγματα. Νιώθω ένοχος, γι' αυτό που έχω κάνει. Θέλω να πω σε κάποιον αυτά τα συναισθήματα που κρύβω μέσα μου και εσύ ήσουν ο πρώτος που σκέφτηκα.

Όταν τελείωσε μια μάχη και πήγα να πω νερό στο ποτάμι από πίσω μου ήρθε και ο εχθρός μου άοπλος. Εκεί κατάλαβα ότι είχα ένα πλεονέκτημα. Χωρίς να σκεφτώ έστρεψα το όπλο εναντίον του. Με παρακαλούσε για τη ζωή του, μου έλεγε για την οικογένειά του, πράγματα που εγώ δεν καταλάβαινα. Εκείνη τη στιγμή θόλωσαν όλα γύρω μου, ήταν λες και δεν ήμουν εγώ. Το μυαλό μου είχε θολώσει, δεν μπορούσα να συνειδητοποιήσω αυτό που έκανα μέχρι που τον είδα πεσμένο κάτω. Πήγα δίπλα του, τον αγκάλιασα προσπαθώντας να τον κρατήσω στη ζωή, αλλά ήταν πλέον αργά, είχε ήδη φύγει.

Μετάνιωσα τόσο πολύ, ένιωθα ένοχος, είμαι ένοχος, δε θα ξεχάσω ποτέ αυτό που έκανα.

Κλέα Πέπα Β'3

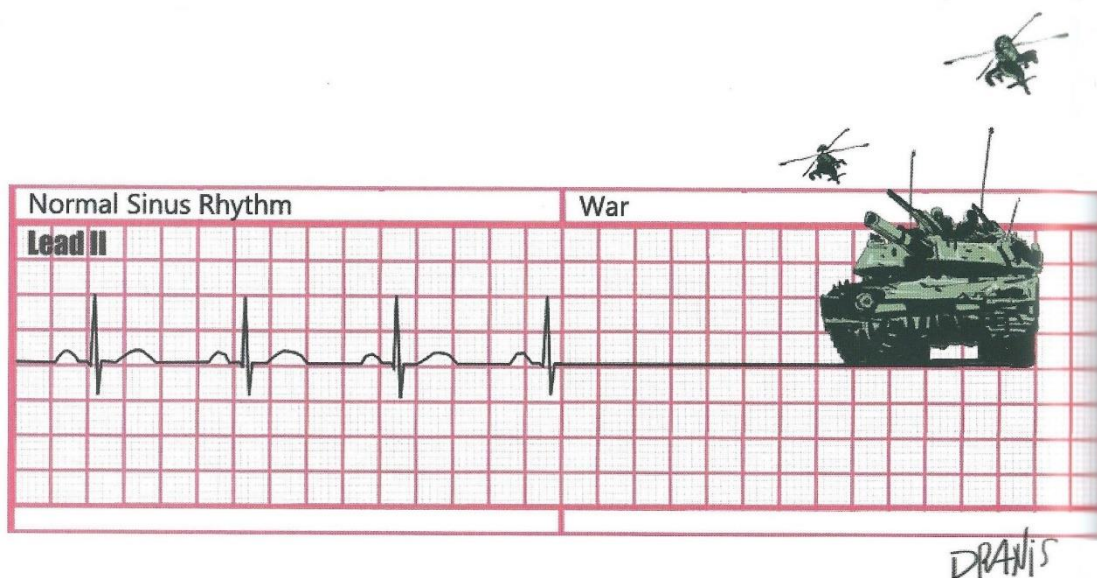

ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ ΜΙΧΑΗΛΣ

11-2-2019

Σήμερα ήρθε στη μνήμη μου και πάλι κάτι που όσο κι αν προσπαθήσω να το ξεχάσω, μου είναι αδύνατον. Παρόλο που έχουν περάσει τόσα χρόνια και οι μέρες μου όλο και λιγοστεύουν, δεν μπορώ να σταματήσω να σκέφτομαι την ημέρα που έχασα την ανθρωπιά μου. **Το ξέρω πως ήμουν νέος και πως είχαμε πόλεμο και σαν στρατιώτης έπρεπε να λειτουργώ με τη λογική και όχι με την καρδιά, αλλιώς δε θα μπορούσα να επιβιώσω.** Αλλά όσο κι αν προσπαθώ να δικαιολογήσω τις πράξεις μου, ξέρω πως δεν έκανα το σωστό. Σκέφτομαι πως κι αυτός ο στρατιώτης είχε κάθε δικαίωμα να ζήσει μέχρι τα γεράματα, να απολαύσει τις χαρές της ζωής, όπως έζησα κι εγώ. Μακάρι να μπορούσα να του πω πως έχω μετανιώσει, να του ζητήσω συγγνώμη... πως να, για μια στιγμή μονάχα πως ήσουν άνθρωπος, αδερφός μου. Ξέχασα, γιατί εκείνοι οι κακούργοι θέλανε να με κάνουν να ξεχάσω. Ελπίζω να σε δω άμα υπάρχει ζωή μετά τον θάνατο, να σου πω όλα αυτά που δεν μπόρεσα και άμα θες να με συγχωρήσεις.

Μαρία Άννα Πεταλά Β'3

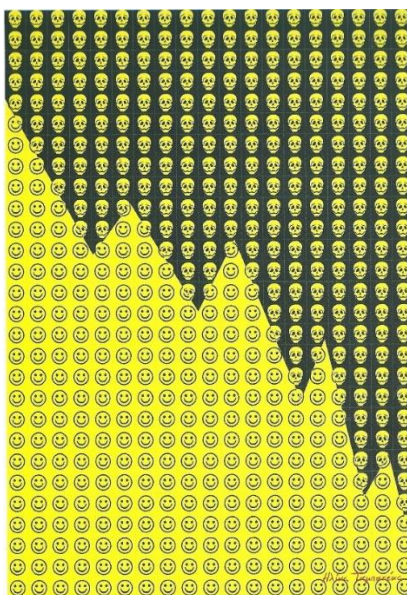
DRANIS

22/9/1986

Αγαπημένο μου ημερολόγιο,

Πριν περίπου τριάντα χρόνια ήταν που τελείωσε ο πόλεμος. Θυμάμαι σχεδόν τα πάντα με κάθε λεπτομέρεια. Από τις στιγμές που μαχόμασταν, έως και τις στιγμές που σταματάγαμε και πηγαίναμε να ξεκουραστούμε ή να πιούμε λίγο νερό από κάποιες πηγές που υπήρχαν κοντά στις περιοχές που πολεμούσαμε. Αυτό που με έχει στιγματίσει περισσότερο από τον πόλεμο όμως, στον πόλεμο, τότε που ήμουν είκοσι χρονών, είναι ένα και μοναδικό σφάλμα που έκανα ένα βράδυ μετά από μια μάχη... Ντρέπομαι για τον εαυτό μου και μόνο που το σκέφτομαι! Αυτό το μεγάλο λάθος που έκανα είναι το εξής: Αφού κόπασε μια μάχη πήγα σε μια πηγή να ξεπλύνω το πρόσωπό μου και να πιω νερό. Όλα κυλούσαν ομαλά μέχρι που εμφανίστηκε ένας αντίπαλος στρατιώτης για να πάει κι αυτός στην πηγή. Εκείνη τη στιγμή το μυαλό μου είχε κολλήσει! Το μόνο που έκανα ήταν να πάρω το όπλο μου, και να τον σκοτώσω. Μέχρι και σήμερα με βασανίζουν οι τύψεις αυτής της κίνησής μου! Είχα ξεχάσει τελείως πως ο στρατιώτης αυτός ήταν εξίσου ένας άνθρωπος, σαν κι εμένα, είχα ξεχάσει μονομιάς τον Θεό και την ανθρωπιά. Είχα επηρεαστεί από το γεγονός ότι είναι αντίπαλος που ξέχασα ότι κι εκείνος θέλει να τελειώσει ο πόλεμος και ότι έχει οικογένεια και φίλους που τον περιμένουν να γυρίσει. Και ακόμα είμαι πολύ θυμωμένος με τον εαυτό μου.

Μαρκέλλα Χριστοδολούλη Β'3

ΤΑΜΠΑΚΕΑΣ ΗΛΙΑΣ

Δευτέρα 14 Μαρτίου 1940

Αγαπητό μου ημερολόγιο,

Σήμερα πήγα στο πεδίο μάχης όπου αντίκρισα τη φρίκη του πολέμου και τη βρόμα από τα πεταμένα πτώματα των στρατιωτών. Το απόγευμα πήγα ως συνήθως στη σκηνή μας, όπου μοιράστηκα ένα ξερό κομμάτι και κάμποσο κονιάκ με το στρατιώτη Λεωνίδα. Μας πήρε ο ύπνος στριμωγμένους στην υγρή σκηνή. Τα όνειρα δεν άργησαν να έρθουν και το παράπονό μου με οδήγησε στην αναπόληση της οικογένειάς μου, του σπιτιού μου και της πατρίδας μου.

Τρίτη 15 Μαρτίου 1940

Οι κακουχίες που περνούσαμε ήταν τρομερές και αβάστακτες. Το πρωί στρατοπεδεύσαμε κοντά στο ποτάμι και η κατάσταση ήταν τόσο ήρεμη και τίποτα δεν έδειχνε αυτό που επρόκειτο να συμβεί. Ξαφνικά οι λάμπεις από τις βολές αντανakλούσαν στα σύννεφα που υπήρχαν. Πάγωσε η καρδιά μας από τις δυνατές βροντές που ακούγονταν. Ο πόλεμος είχε ξεκινήσει! Στη συνέχεια βλέπαμε τις οβίδες να έρχονται κοντά στα πόδια μας, βομβαρδισμοί παντού και η κατάσταση ήταν θλιβερή.

Τελικά έγινε αυτό που φοβόμουν. Δίπλα μου ο στρατιώτης Λεωνίδας είχε χάσει το πόδι του. Λυπήθηκα τόσο πολύ που για μια στιγμή νόμιζα ότι κόπηκε η ανάσα μου. Έτρεμε ολόκληρος, πονούσε και από το πόδι του έτρεχε άφθονο αίμα. Μέσα σε λίγα λεπτά εξαντλήθηκε και ξεψύχησε μέσα στα χέρια μου. Εκείνη τη στιγμή σταμάτησε απότομα η ζωή και κάθε σκέψη ότι θα επιστρέφαμε στη πατρίδα μας.

Παουλίν Πρίφτι Β΄3

Επιστολικός λόγος

Αγαπημένε μου Στράτο,

Λίγους μήνες είναι που έχεις φύγει, μα μου μοιάζουν αιώνες. Η γειτονιά ολόκληρη έχει χάσει το χρώμα της, μάνες κλαίνε για τα αδικοχαμένα τους παιδιά και άνθρωποι καταρρέουν στους δρόμους. Ακούς τα βράδια κλάματα και τσιρίδες, μόνο που τώρα αυτοί δεν είναι λύκοι, είναι οι γυναίκες που κλαίνε για πατέρα, αδερφό, άντρα ή παιδί, ενώ εγώ κάθε μέρα παρακαλώ τον Θεό να περάσεις το κατώφλι της πόρτας σώος και αβλαβής. Η μητέρα σου τα βράδια δεν κοιμάται. Είναι πάντα χαμογελαστή, μα σαν φανεί το φεγγάρι στον ουρανό την βλέπω στην κάμαρά της μπροστά στην εικόνα του Χριστού και τη φωτογραφία του πατέρα σου με δακρυσμένα μάτια παρακαλεί να γυρίσεις.

Ο Νίκος το μικρό σου παιδί άρχισε να περπατάει. Το χειρότερο όμως είναι ότι έχει αρχίσει να καταλαβαίνει. Κάθε φορά που ακούει το όνομά σου βάζει τα κλάματα.

Μην ανησυχείς όμως, είμαστε καλά, μπορεί το φαγητό να είναι ελάχιστο, αλλά είμαστε καλά. Το πιο σημαντικό αυτή τη στιγμή είσαι εσύ. Δεν υπάρχει τίποτα πιο σημαντικό για μένα, μόνο να είσαι καλά.

Παντοτινά δική σου,

Άννα

Ιωάννα Φραγκούλη Β'3

[Γράμμα από το μέτωπο \(τραγούδι\)](#)

03/10/1940

Αγαπημένη μου Κυβέλη,

Δε θέλω να σε στεναχωρήσω, αλλά πρέπει να με ακούσεις. Εδώ τα πράγματα δεν είναι ευχάριστα και έχουμε ήδη αρκετές απώλειες. Ξέρω πως θα είναι δύσκολο να το αποδεχτείς, μα πρέπει να με εμπιστευτείς. Είμαστε σε μια απρόβλεπτη κατάσταση που ο καθένας προσπαθεί να σώσει τον εαυτό του. Σε παρακαλώ ό, τι κι αν μου συμβεί θέλω να μείνεις κοντά στη μανούλα μου και στα αδέρφια μου. Θέλω να μείνεις δυνατή και να έχεις πάντα το κεφάλι σου ψηλά. Αν με χάσεις δε θέλω να το πάρεις βαριά ούτε να θρηνήσεις για μένα. **Θέλω να βελτιώσεις το μέλλον όλων και**

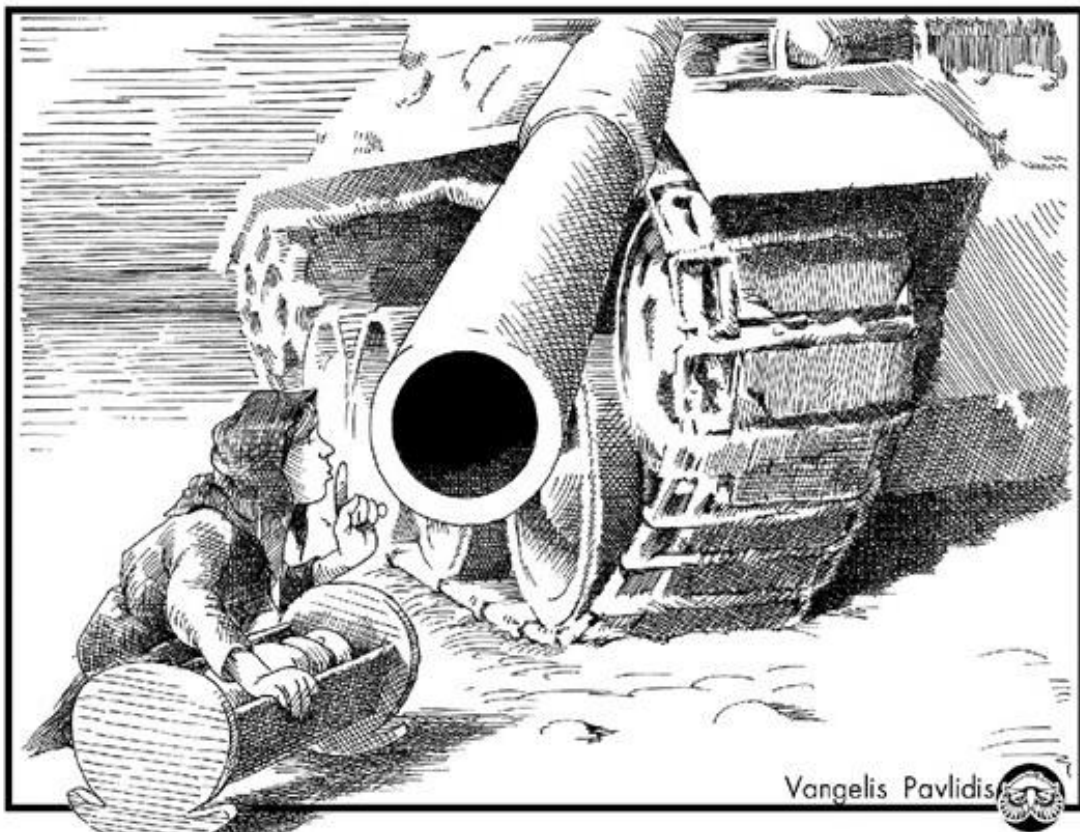
πάνω από όλα του γιου μας. Δίδαξε τον να είναι έντιμος, τολμηρός και πρόθυμος, ξέρω πως θα το κάνεις καλύτερα από μένα. Και επίσης **ας μη μάθει ποτέ τι σημαίνει πόλεμος,** θα είναι μονάχα το χειρότερο εμπόδιο που μπορεί να αντιμετωπίσει και το μόνο όπλο θα είναι το μίσος.

Σε ευχαριστώ που με ακολούθησες σε όλη μου τη ζωή θα σε έχω πάντα στην καρδιά μου ακόμα και από εκεί που θα είμαι, ξέρω πως νιώθεις... Δεν θέλω να πιστεύεις πως σε εγκαταλείπω, αλλά μονάχα σε προετοιμάζω για τη σκληρή πραγματικότητα. Δεν αγάπησα ποτέ κανένα άλλο άτομο σαν εσένα, γιατί εσύ με έκανες να πιστέψω στον εαυτό μου, πιστεύω πως θα τα καταφέρεις κι εσύ. Ίσως ένα αντίο αρκεί. Αντίο, πολυαγαπημένη μου.

Με αγάπη, ο σύζυγός σου,

Ορέστης

Ελένη Πατρώνα Β΄3

ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ

[Η μπαλάντα του στρατιώτη \(τραγούδι\)](#)

Αγαπητέ Πατέρα,

Σου γράφω αυτό το γράμμα για να σου εξομολογηθώ ένα απαίσιο πράγμα που έκανα επειδή με παρέσυρε ο πόλεμος. Ήταν απόγευμα και πήγαινα να πιω νερό από μία πηγή που είχα ανακαλύψει την προηγούμενη μέρα. Ξαφνικά, ενώ έπινα νερό είδα έναν αντίπαλο. Σήκωσα το όπλο και τον πυροβόλησα. Εκείνη την στιγμή ξέχασα πως είμαι άνθρωπος, ξέχασα πως ήταν άνθρωπος, αδελφός μου. Πως μάνα και αυτόν τον περιμένει στο φτωχικό της, μάνα και πατέρα κι αδέρφια. Ξέχασα, γιατί αυτοί οι κακούργοι θέλανε να με κάνουν να ξεχάσω. Αλλά το μετάνιωσα. Περιμένω να τελειώσει ο απαίσιος πόλεμος και να επιστρέφω σπίτι.

Με αγάπη, ο γιος σου,

Νικόλας

Νικόλας Αποστολίδης Β΄1

23 Ιανουαρίου 1948

Αγαπητή μητέρα,

Σου γράφω σήμερα αυτό το γράμμα, γιατί θέλω να ξέρεις πως όλα είναι καλά. Είμαι εντάξει, καθώς το πόδι μου καλύτερεύει. Θα ήθελα να σου πω για τη σημερινή μέρα. Ήταν φρικτό όταν τους είδαμε να ξεπετάγονται από το λοφάκι. Ύστερα, αφού βρήκα κάλυψη, άρχισα να ρίχνω. Ήταν απαίσιο. Εγώ δεν είμαι δολοφόνος και όσο σκέφτομαι εκείνα τα τέσσερα παλικάρια που θανάτωσα κλαίω. Παντού υπήρχαν νεκροί. Μου τελείωσαν οι σφαίρες, αλλά ήταν πολύ επικίνδυνο να ζητήσω, θα άφηνα την κάλυψη. Μετά από καμιά δεκαριά εφιαλτικές ώρες σταμάτησαν οι πυροβολισμοί. Κάποιος φώναξε πως νικήσαμε. Αφού μαζέψαμε τα πτώματα, καθίσαμε να φάμε.

Ελπίζω μια μέρα να σε ξαναγκαλιάσω μητέρα. Λυπάμαι που δεν μπορώ να γράψω άλλα, μα δυστυχώς τελείωσε το μελάνι.

Σε αγαπώ,

Ο γιος σου, Βασίλης

Βασίλης Γλύνης Β΄1

[Ο στρατιώτης \(τραγούδι\)](#)

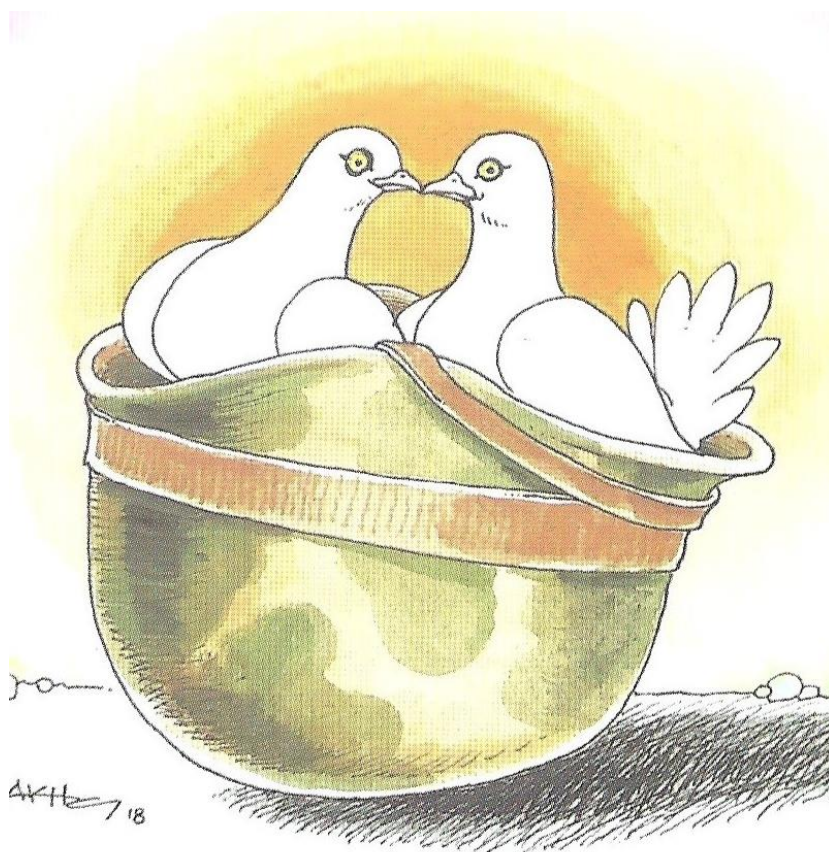
Αγαπημένε μου Στράτο,

Έλαβα το γράμμα σου από το Μέτωπο και χάρηκα που είσαι καλά. Εγώ είμαι εδώ στο σπίτι μας στο χωριό και σε περιμένω. Οι μέρες περνάνε αργά χωρίς εσένα εδώ. Τα λεπτά μου φαίνονται αιώνες και τα βράδια όλο εσένα σκέφτομαι. Κάθε μέρα που περνά κοιτάω έξω από το παράθυρο μήπως σε δω να έρχεσαι. Σε περιμένω να ξαναέρθεις. Μακάρι ο πόλεμος να τελειώσει σύντομα. Μου λείπεις πολύ. Σε περιμένω αγαπημένε μου.

Με πολλή αγάπη,

Η καλή σου.

Γεωργία Αντωνοπούλου Β'1

ΟΡΝΕΡΑΚΗΣ ΣΠΥΡΟΣ

Λογοτεχνία και δημιουργικός λόγος

Στο πλαίσιο της **Φιλαναγνωσίας** διαβάστηκαν στη σχολική τάξη πολλά λογοτεχνικά κείμενα, πεζά και ποιητικά. Την επιστολή που ακολουθεί εμπνεύστηκε η μαθήτρια από το διήγημα «Η ΚΥΡΟΥΛΑ ΤΗΣ ΛΑΜΙΑΣ» του Ηλία Βενέζη, από το βιβλίο του **ΩΡΑ ΠΟΛΕΜΟΥ**.

3/4/1941

Αγαπημένη μου κα Ναυσικά,

Με αυτό το γράμμα θα ήθελα να σας εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου. Σας ευχαριστώ που με σώσατε, ήταν πολύ ευγενικό εκ μέρους σας, περίμενα να πεθάνω μόνος εκεί με τους υπόλοιπους στο κρύο έδαφος. Αισθανόμουν μέσα μου τον φόβο και την κατάρρευσή μου. Σκεφτόμουν την οικογένειά μου, ήθελα να αναπαυθώ με τις καλύτερες και πιο ευχάριστες σκέψεις της ζωής μου. Μα εμφανιστήκατε εσείς, μία στοργική μάνα να με γλυτώσει από τον σίγουρο θάνατο. Μου δώσατε την ευκαιρία να ζήσω τις διπλάσιες, τριπλάσιες γλυκές στιγμές με την οικογένειά μου. Τι καλύτερο να υπάρχει στον κόσμο;

Πώς πήρατε τόσο θάρρος να περιπλανηθείτε μέσα στους Γερμανούς; Το ρίσκο σας ήταν μεγάλο, μακάρι να σας έμοιαζαν όλοι σε αυτήν τη δυναμικότητα. Που βρήκατε το κουράγιο, τη δύναμη, το θάρρος ούτε ο Αχιλλέας να ήσασταν. Είστε πρότυπο για την οικογένειά μου, σας είμαι ευγνώμων ό,τι χρειαστείτε θα είμαι παρών. Σας χρωστάω τη ζωή μου, σκέφτομαι να σας επισκεφτώ, τι λέτε; Θα χαρώ πολύ να σας ξαναδώ, να σας συστήσω στην οικογένειά μου και αν θέλετε να μην είστε μοναχή σας, να σας πάρουμε από τη γειτονιά σας και να μείνετε μαζί μας, στην πόλη. Να γίνετε μέλος της οικογένειάς μας, θα σας φροντίζουμε και θα περνάμε ευχάριστο χρόνο μιλώντας για τις εμπειρίες σας. Θα χαρούν τα παιδιά να έχουν μια γιαγιά κοντά τους. Τέλος πάντων, σκεφτείτε το και απαντήστε μου όποτε θέλετε.

Με αγάπη,
ο γιόκας σας Ορφέας

Ελένη Πατρώνα Β΄3

Τροφορικός λόγος

(Συνεντεύξεις)

«Έπεφτε το βράδυ. Η μάχη είχε σταματήσει. Κουρασμένος και αφυδατωμένος πήγαινα προς την πηγή για να δροσιστώ. Στο μυαλό μου έρχονταν στιγμές με την οικογένειά μου, πόσο ήθελα να γυρίσω κοντά τους. Ξαφνικά αντίκρισα έναν εχθρό να πηγαίνει και αυτός προς την πηγή. **Το μυαλό μου θόλωσε, έγινα ξανά στρατιώτης που εκτελεί ψυχρά.** Χωρίς να σκεφτώ, τράβηξα τη σκανδάλη του όπλου μου και με μία σφαίρα έπεσε νεκρός. Δεν άργησα να συνειδητοποιήσω τι είχα κάνει. Πώς μπόρεσα να σκοτώσω έναν άοπλο νεαρό στρατιώτη που απλά ήθελε και αυτός να δροσιστεί όπως εγώ; **Να μια στιγμή μονάχα ξέχασα πως είμαι άνθρωπος. Ο πόλεμος με έχει σκληρύνει.** Δεν σκέφτηκα πως και αυτός έχει οικογένεια που τον αγαπάει, τον νοιάζεται και τον περιμένει να γυρίσει πίσω. Όπως και οι δικοί μου. Μόνο που εγώ θα γύριζα ενώ αυτός όχι».

Χρήστος Ιωακειμίδης Β'1

«Αχ θεέ μου, τι έκανα σε αυτόν τον άνθρωπο; Τι σκεφτόμουνα όταν πίεσα την σκανδάλη; Είχα θολώσει τόσο πολύ από το μίσος και την έχθρα του πολέμου που δεν μπορούσα να σκεφτώ καθαρά. Δε σκέφτηκα πως και αυτός είναι ένας άνθρωπος σαν κι εμένα. Δεν σκέφτηκα πως αυτή τη στιγμή τον περιμένουν με αγωνία και ανυπομονησία οι συγγενείς του στο σπίτι του. Όμως τώρα δεν μπορώ να γυρίσω πίσω τον χρόνο. Δεν μπορώ να φέρω ξανά στη ζωή αυτόν τον άνθρωπο. Όσο τον θυμάμαι πεσμένο στο χώμα σπαράζει η καρδιά μου. Το χειρότερο είναι πως εγώ ευθύνομαι για τον χαμό αυτού του ανθρώπου. Εγώ του στέρησα τη ζωή. Εγώ άφησα τον πόλεμο να με επηρεάσει έτσι. Πόσο θέλω αυτή τη στιγμή να του πω **συγγνώμη**. Να του πω πως **δεν είμαι φονιάς**, πως δεν ήξερα τι σκεφτόμουν εκείνη την ώρα, πως είχα θυμώσει και πως **είχα επηρεαστεί από αυτό το φρικτό πράγμα που ονομάζεται πόλεμος**».

Βασιλική Καραγιάννη Β'1

Αφηγηματικός λόγος

(Διηγήματα)

«Δύο εχθροί»

Ο πόλεμος αυτής της ημέρας είχε πια τελειώσει και ο ήλιος σιγά σιγά έδυε. Ένας στρατιώτης κουρασμένος από τη μάχη και με βλέμμα ανακούφισης που τελείωσε και αυτή τη μέρα, γιατί **δεν ήθελε τον πόλεμο**, άρχισε να περπατάει προς ένα μέρος του δάσους για το οποίο οι εχθροί δεν ήξεραν. Όμως, ένας άλλος στρατιώτης, εχθρός, τον είδε. Ο εχθρός πριν λίγο έλεγε στον Θεό πως θέλει να τελειώσει ο πόλεμος, δε θέλει να σκοτώσει άλλο, πως είχε κουραστεί και πως είχε μάννα πίσω στο σπίτι του που τον περιμένει και αγαπά, όπως εκείνος. Φαίνεται όμως, ξέχασε όλα αυτά και πήρε ένα όπλο και άρχισε να ακολουθεί τον άλλον στρατιώτη. Ο πρώτος στρατιώτης είχε πια βρει τη γωνιά του στο δάσος. Ήρεμα κάθισε στο χώμα με την πλάτη του να ακουμπά σ' έναν βράχο να χαλαρώσει νιώθοντας τον απαλό αέρα στο πρόσωπό του μέσα στην ησυχία. Σκεφτόταν την πατρίδα, τη μητέρα του που τον αγαπά και την αγαπά και το πόσο ήθελε να τελειώσει αυτός ο πόλεμος.

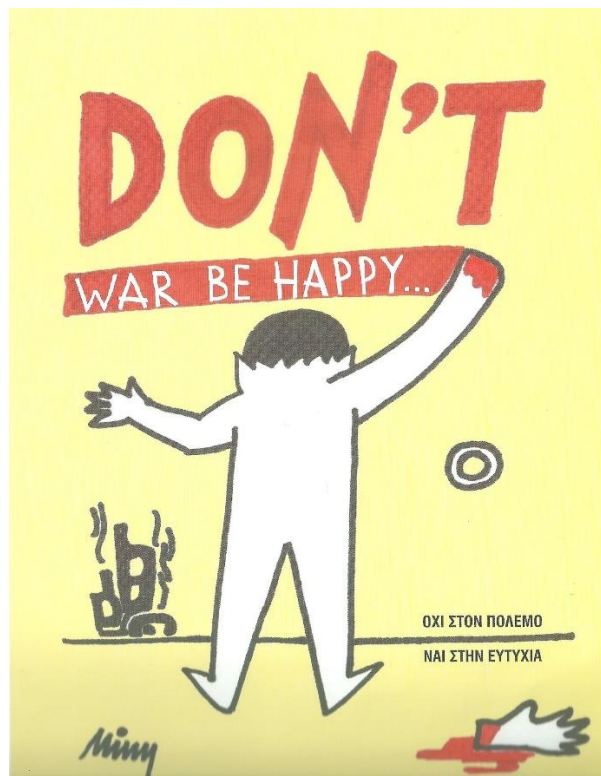
Ξαφνικά, μέσα στη γαλήνη, εμφανίζεται ο εχθρός που τον είχε ακολουθήσει. Ο στρατιώτης γυρνάει απότομα και τον βλέπει να έχει σημαδέψει το όπλο του προς αυτό.. Σηκώνει τα χέρια του πάνω και του λέει όσα σκεφτόταν πριν. Ο εχθρός όμως δεν το άκουγε. Πάει να πατήσει την σκανδάλη, αλλά τότε θυμήθηκε πως και ο άλλος στρατιώτης ήταν άνθρωπος. Τότε όμως ήταν πολύ αργά, γιατί είχε πατήσει την σκανδάλη χωρίς να το καταλάβει. Άρχισε να πανικοβάλλεται, δεν ήξερε τι να κάνει, το μυαλό του είχε θολώσει. Μέχρι που κατάφερε να σκεφτεί πάλι, και πήρε το νερό που είχε μαζί του και του έδωσε να πιει και τον έπλυσε. Πήρε και ένα πανί και του έδεσε τη πληγή. Άρχισε να του μιλάει, να του λέει λόγια αγάπης και να του ζητάει τον συγχωρέσει.

Είχε πια βραδιάσει, ο εχθρός είχε κάτσει μαζί με τον άλλο στρατιώτη όλη αυτή την ώρα προσπαθώντας να τον βοηθήσει και περιμένοντας να έρθει η νύχτα, ώστε να τον πάει στο ασφαλές διπλανό χωριό. Τότε, είχε έρθει η ώρα να τον μεταφέρει. Σιγά σιγά περπατούσε προς το χωριό φοβισμένος να μην τον δουν. Λίγο αργότερα είχε

φτάσει. Άφησε τον στρατιώτη πίσω από ένα μεγάλο βράχο και πήγε και χτύπησε την πόρτα ενός σπιτιού. Μια γιαγιά άνοιξε την πόρτα και ο εχθρός της είπε τι είχε γίνει. Η γιαγιά του είπε να φέρει τον στρατιώτη. Τον καθάρισε εκείνον και την πληγή του και του έδωσε να φάει. Ο στρατιώτης τότε που είχε ξεκουραστεί **κοίταξε τον εχθρό του, του έπιασε το χέρι και του είπε... "Σε συγχωρώ"**.

Μαρία Άννα Πεταλά Β΄3

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Εμπνευσμένο από δύο διηγήματα: «Γιατί;» και «Η κυρούλα της Λαμίας».

ΜΗΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

«Νέο κρέας»

Απλωμένο το πιστόλι, σήκωσε μονομιάς τα χέρια του και στοχεύει το κεφάλι του.

Τράβηξε τη σκανδάλη και σκότωσε τον στρατιώτη. Συνειδητοποιώντας αυτό που μόλις είχε κάνει, έτρεξε πάνω στον λόφο ολόγυμνος. Όταν έφτασε είδε πέντε ένοπλους στρατιώτες, που είχαν ξυπνήσει από τον πυροβολισμό. Τον κοίταζαν περίεργα καθώς ήταν γυμνός. Τους εξήγησε τι έκανε και πήγαν όλοι μαζί στο σημείο που ήταν το θύμα. Ο ένοχος δεν άντεξε το θέαμα και έκανε εμετό, δεν τον είχε παρατηρήσει πριν. Φόρεσε τα ρούχα του, πήρε το όπλο του και πρόχειρα έθαψαν το σώμα του ξένου στρατιώτη 200 μέτρα πιο κάτω.

Όταν επέστρεψαν στη «βάση» τους, είδαν τον διοικητή τους ξύπνιο και τους ρώτησε τι έκαναν εκεί κάτω. Του απάντησαν πως είχαν ακούσει κάτι και πήγαν να ελέγξουν. Τους στραβοκοίταξε, αλλά φάνηκε να τους πιστεύει. Απευθύνθηκε στον φονιά και του ανακοίνωσε ότι σε δύο μέρες θα πήγαινε πίσω στο σπίτι του και πως το καθήκον του για την πατρίδα του είχε τελειώσει.

Η μέρα εκείνη έφτασε και ένα πράσινο φορτηγό ήρθε να τον πάρει μαζί με άλλους πέντε στρατιώτες. Πριν επιβιβαστεί κατέβηκαν οι νέοι στρατιώτες. «Νέο κρέας» σκέφτηκε. Σε επτά ώρες είχε φτάσει σπίτι του. Μα ήξερε ότι είχε αλλάξει. **Δεν είχε σκοτώσει απλώς έναν στρατιώτη, αλλά έναν άνθρωπο.** Είδε την ψυχή του να χάνεται. Αυτή η ανάμνηση έχει στοιχειώσει το μυαλό του.

Δημήτρης Ελευθεράκος Β'1

JOHN ANTONO

Αφηγηματικός λόγος

(παραμύθι)

Οι δύο φίλοι

Κάποτε ζούσαν πολύ καλοί φίλοι σε μία πόλη. Είχαν τα πάντα κοινά. Το μόνο που τους ξεχώριζε ήταν η διαφορετική εθνικότητα. Ήταν από μικροί φίλοι και ζούσαν ειρηνικά και αγαπημένοι.

Μετά από λίγο καιρό όμως τα πράγματα άλλαξαν. Οι δύο χώρες από όπου κατάγονταν οι δύο φίλοι άρχισαν να πολεμούν. Έτσι μετά από λίγο καιρό αναγκάστηκαν να χωριστούν και να πολεμήσουν για τις πατρίδες τους. Η πατρίδα του πρώτου φίλου άρχισε να νικάει εναντίον του δεύτερου. Ο καιρός περνούσε και όλο πιο πολύ άγριος γινόταν ο πόλεμος.

Κάποια μέρα οι δύο χώρες πολέμησαν σε ένα άγριο δάσος. Ο πρώτος φίλος ήταν πολύ καλός πολεμιστής, οπότε ήταν στη πρώτη γραμμή. Κατά τη διάρκεια της μάχης ο πρώτος φίλος εντόπισε έναν εχθρό να κρύβεται πίσω από έναν θάμνο. Έβαλε το όπλο και τον πυροβόλησε. Έχασε το Θεό του και τον σκότωσε.

Όταν τον πλησίασε κατάλαβε ότι ήταν ο κολλητός του από παλιά. Άρχισε να φωνάζει για βοήθεια, αλλά κανείς δεν τον άκουσε. Έτσι άρχισε να κλαίει πάνω από το πτώμα του νεκρού του φίλου. Κατάλαβε το λάθος του και αποφάσισε ότι έπρεπε να έχει την ίδια μοίρα. Έτσι, όρμησε στον εχθρό άοπλος φωνάζοντας **«τέλος ο πόλεμος»**. Δεν στάθηκε όμως τυχερός και χτυπήθηκε από μια σφαίρα η οποία ήταν θανάσιμη. Πριν όμως ξεψυχήσει είπε «ας πεθάνω, αλλά ας είμαι κοντά στους ανθρώπους μου».

Αντώνης Τυράσκης Β΄ 3

Περίληπτικός λόγος

(Περίληψη διηγήματος «Γιατί;», Γ. Μαγκλή)

Το διήγημα αναφέρεται σε ένα πολεμικό επεισόδιο με πρωταγωνιστές στρατιώτες. Μετά την ανάπαυλα της μάχης μια ηλιόλουστη μέρα, καθώς βραδιάζει ένας στρατιώτης αναζήτησε μία πηγή δροσερού νερού. Αφού δροσίστηκε και άρχισε να απολαμβάνει την ομορφιά του τοπίου, ένας άλλος στρατιώτης από το αντίπαλο στρατόπεδο κατέβηκε στην ίδια πηγή, για να πιει νερό. Χωρίς καθυστέρηση, με έντονο αίσθημα του καθήκοντος, ο πρώτος στρατιώτης έβγαλε το όπλο του και πυροβόλησε τον αντίπαλό του. Όμως, έπειτα από εσωτερικές σκέψεις και έντονο προβληματισμό, ο στρατιώτης συνειδητοποιώντας το λάθος του έσπευσε να τον βοηθήσει. Δυστυχώς όμως, ήταν αργά.

Μαρίλια Κάκαρη Β'1

Περίληπτικός λογοτεχνικός λόγος

(Περίληπτική λογοτεχνική απόδοση του διηγήματος «Γιατί;»)

Η μέρα έχει σχεδόν τελειώσει και ο πόλεμος έχει κοπάσει για τη νύχτα. Ο νεαρός στρατιώτης κουρασμένος κατέβηκε να πιει νερό από την πηγή και να καθαριστεί. Ευχαριστούσε τον Θεό, μα ξαφνικά εμφανίζεται ένας εχθρός του άοπλος να πιει κι αυτός νερό. Δεν προλαβαίνει. Ο νεαρός στρατιώτης τον έχει αφήσει να αργοπεθαίνει. Νιώθει ένα σκληρό χέρι να του σφίγγει την καρδιά. Τρέχει μέχρι τα μισά του βουνού, ξαναγυρίζει παρακαλώντας τον Θεό να τον κρατήσει ζωντανό. Μα είναι αργά πια. Είναι νεκρός. Τον κρατάει στην αγκαλιά του και το σκοτάδι τους τυλίγει αγκαλιασμένους.

Γιωργία Αντωνοπούλου Β'1

Δημιουργικός λόγος (Μια άλλη εκδοχή του διηγήματος)

Ο νέος στρατιώτης ξέχασε μονομιάς τον Θεό. Έχασε τον άνθρωπο. Δεν ένωθε τίποτα. Το μόνο που σκεφτόταν, ήταν το καθήκον του. Σήκωσε μια πέτρα και τον χτύπησε στο κεφάλι. Του πήρε το όπλο και τον σημάδεψε. Όπλισε. Όμως δεν πυροβόλησε. Ένωσε μέσα του έναν πόνο. Άκουγε και μια φωνή. Σαν να του έλεγε **«Μην πατήσεις τη σκανδάλη. Είναι άνθρωπος. Είσαι άνθρωπος. Μισείτε και οι δύο τον πόλεμο»**. Και τότε, του ήρθε στο μυαλό η δική του ιστορία. Για την κοπέλα που γνώρισε, για την μητέρα του, τον άρρωστο πατέρα του, την δυστυχισμένη αδελφή του. Σκέφτηκε, ότι και ο στρατιώτης που βρισκόταν αναίσθητος μπροστά του, ίσως να είχε την ίδια ιστορία. Αμέσως τον πήρε, τον πήγε στο ποτάμι που βρισκόταν εκεί κοντά και του έπλυνε τις πληγές του. Έπειτα, έγραψε ένα γράμμα στον πληγωμένο στρατιώτη, πήρε το όπλο κι αυτοκτόνησε.

Μαρίνα Παυλίδου Β'3

Ο Ναπολιτάνος (τραγούδι)

Είναι η παραμονή του γάμου του. Η μέρα που θα παντρευτεί την αγαπημένη του. Τελικά, είχαν καταφέρει να νικήσουν τον πόλεμο κι έπειτα από χρόνια μακριά οι στρατιώτες μπόρεσαν να επιστρέψουν σπίτι τους.

Η Μαρία τον περίμενε υπομονετικά κι αυτός το μόνο που ήθελε ήταν να την σφίξει στην αγκαλιά του. Έπειτα από τόσα χρόνια αναμονής, άρχισαν οι προετοιμασίες του γάμου που είχαν ονειρευτεί από μικροί. Η χαρά του ήταν απεριγράπτη όσο σκεφτόταν πως η νέα του ζωή τώρα ξεκινά.

Μελίνα Χαραλαμποπούλου Β'3

Κριτικός λόγος

«Να, μια στιγμή μονάχα ξέχασα πως είμαι άνθρωπος, ξέχασα πως είσαι άνθρωπος, αδερφός μου. Πως μάνα και βένα σε περιμένει στο φτωχικό της: μάνα και πατέρας κι αδέρφια. Ξέχασα, γιατί αυτοί οι κακούργοι θέλανε να με κάνουν να ξεχάσω».

Γ. ΜΑΓΚΛΗΣ, «Γιατί;», Δεν υπάρχουν αμαρτωλοί, Δωρικός

Στο παραπάνω χωρίο αποτυπώνεται ο πόνος ενός αθώου ανθρώπου, ενός θύματος του παραλογισμού του πολέμου. Γίνεται κατάθεση ψυχής και έκφραση του αποτροπιασμού που προκαλεί ο πόλεμος, διότι κάνει τον άνθρωπο να χάσει την ανθρωπιά του, κάθε ίχνος σεβασμού και αξιοπρέπειας προς τον συνάνθρωπό του. Η αντιπαλότητα, η βία και το μίσος δηλητηριάζουν την ψυχή του ανθρώπου καταστρέφοντας καθετί καλό που φέρει μέσα της. Ένας πολεμιστής ξεχνά πως αυτός που γίνεται «αντίπαλός» του είναι και ο ίδιος άνθρωπος, έχει και αυτός οικογένεια, είναι αδέρφια του ίδιου θεού σε έναν ίδιο κόσμο. Η επιλογή της λέξης «αδελφός» αποτελεί ηχηρό αντιπολεμικό μήνυμα, καθώς ο άνθρωπος συνειδητοποιεί, όταν η κρίση του ξεθολώνει, πως τίποτε δεν έχει να χωρίσει από έναν συνάνθρωπό του. Επιρρίπτεται, λοιπόν, η ευθύνη σε αυτούς που κινούν τα νήματα και καθιστούν αθύρματα των πολιτικών, οικονομικών, θρησκευτικών και ιμπεριαλιστικών τους συμφερόντων τους απλούς πολίτες, οι οποίοι και έφεραν στην πορεία τα φρικτά ψυχικά τραύματα που προκαλεί ο πόλεμος.

Στέλλα Ανθοπούλου Β΄1

Με τη φράση αυτή, ο συγγραφέας αναφέρεται σε ένα χαρακτηριστικό του πολέμου που έχει να κάνει με τη μετάλλαξη της ανθρώπινης προσωπικότητας. Αναμφισβήτητα ο πόλεμος είναι το χειρότερο δημιούργημα του ανθρώπου, καθώς κατά τη διάρκειά του πραγματοποιούνται τα πιο φριχτά εγκλήματα του. Εκείνη την περίοδο, χιλιάδες

στρατιώτες καλούνται για να υπερασπιστούν την πατρίδα τους, ενώ συγχρόνως υπερασπίζονται τα οφέλη των ανωτέρων τους που είναι υπεύθυνοι για τον πόλεμο. Ακόμη, είναι γνωστό ότι **ο πόλεμος αποκτηνώνει τα ήθη**. Οι στρατιώτες αλλάζουν τόσο εξωτερικά λόγω των κακουχιών όσο και εσωτερικά, με αποτέλεσμα να ξεχνούν τις βασικές τους αρχές. **Οι στρατιώτες ξεχνούν ότι οι αντίπαλοι είναι άνθρωποι**. Ξεχνούν ότι οι αντίπαλοι έχουν γονείς, συγγενείς που τους περιμένουν να γυρίσουν με προσμονή. Ξεχνούν ότι το μόνο κακό που έχουν διαπράξει είναι ότι γεννήθηκαν στην αντίπαλη και «εχθρική» πατρίδα. Αντιθέτως, οι άνθρωποι γίνονται «άψυχες προγραμματισμένες μηχανές» χωρίς συναισθήματα, χωρίς μυαλό, που μόνο ένα ένστικτο κυριαρχεί δηλαδή: ότι πρέπει να προλάβουν να σκοτώσουν τον εχθρό για να μην τους σκοτώσει εκείνος.

Μαρίλια Κάκαρη Β΄1

ΟΡΝΕΡΑΚΗΣ ΣΠΥΡΟΣ

Με τον πόλεμο, οι άνθρωποι, χάνουν την ανθρωπιά τους, δηλαδή ξεχνάνε ή τους «αναγκάζουν» να ξεχνάνε πως είναι άνθρωποι. Αλλά και οι οχτροί είναι άνθρωποι. Έχουν ζωή, παιδιά, οικογένεια, μια μανούλα που καρτερά να τελειώσει ο πόλεμος για να δει το παιδί της. Μα, ο πόλεμος είναι άτιμο πράγμα κι αν σκοτώσεις και μετά το μετανιώσεις, θα σε βαραίνουν για πάντα οι τύψεις, Οι άνθρωποι με τον πόλεμο ξεχνούν, γιατί πρέπει να υπερασπιστούν την πατρίδα τους ή την πίστη τους, μα πάνω από όλα πρέπει να είμαστε άνθρωποι και να μην τους αφήσουμε να μας κάνουν να χάσουμε την ανθρωπιά μας.

Αθηνά Γιαννακοπούλου Β'1

Μάνα θα τους περιμένει (τραγούδι)

Ο συγγραφέας μέσα από αυτή τη φράση μάς δίνει να καταλάβουμε ότι με τον πόλεμο, ο άνθρωπος ξεχνάει τα πάντα, κάθε στάση ανθρωπιάς, δε θυμάται τίποτα παρά μόνο το να πολεμήσει για να ζήσει και να επιβιώσει. **Ξεχνάει πως και οι αντίπαλοι στρατιώτες θέλουν να τελειώσει ο πόλεμος, για να πάνε πίσω στα σπίτια τους, στους αγαπημένους τους και στις οικογένειές τους.** Ξεχνάνε ότι είναι άνθρωποι.

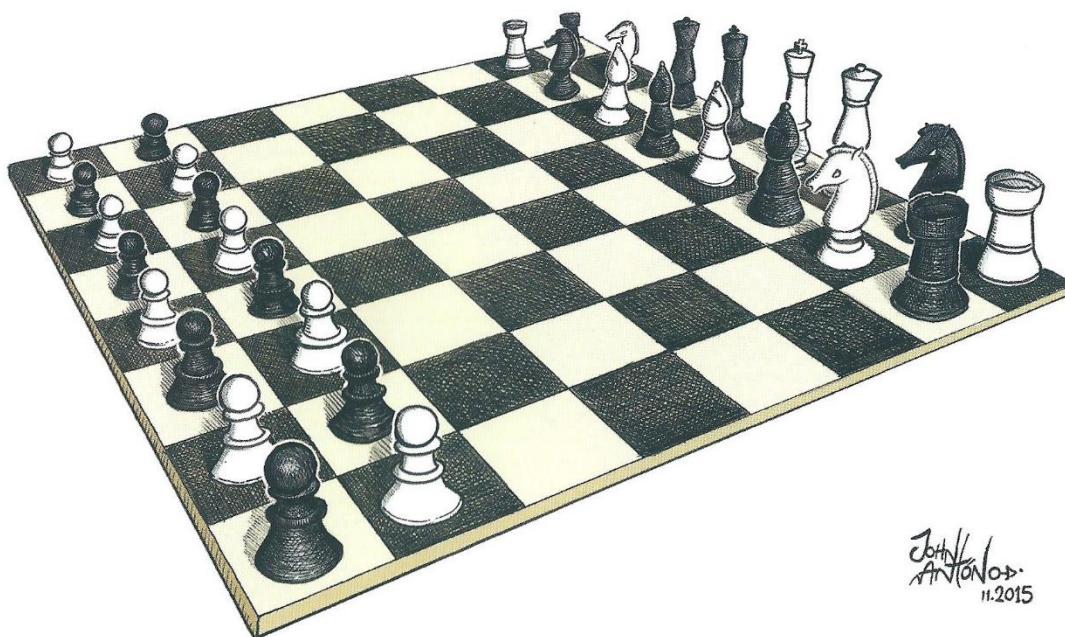
Μαρκέλλα Χριστοδολούλη Β'3

Ο συγγραφέας θέλει να μας δείξει τη φρίκη του πολέμου. Ο στρατιώτης στη συγκεκριμένη περίπτωση ξέχασε πως είναι άνθρωπος, πως μπορεί να σκεφτεί και να διακρίνει το καλό από το κακό και πως είναι ίσος με τον νεκρό τώρα πια εχθρό του, καθώς έχουν συγγενείς και άτομα που τους περιμένουν στην πατρίδα, διαφορετική για τον καθένα ή ακόμα και ίδια, αφού δεν αναφέρονται εθνικότητες. Όλα αυτά έγιναν γιατί **ο πόλεμος «κυρίευσε» το μυαλό του στρατιώτη και τον έκανε σκληρό, ανελήτο και απάνθρωπο.** Γιατί, ο φόνος είναι απάνθρωπος, φρικτός πόσο μάλλον όταν δε διαπράττεται κατά τη φονική μάχη, αλλά όταν δεν υπάρχει λόγος.

Ανδρέας Φωτέλλης Β'3

Οι σκέψεις του στρατιώτη φανερώνουν από τη μια την προσπάθειά του να δικαιολογήσει την πράξη του και από την άλλη την άλλη την προσπάθειά του να βρει υπεύθυνους για αυτή. Ο ίδιος θεωρεί ότι λειτουργώντας ως **πιόνι του παραλογισμού του πολέμου** και της απληστίας, ξέχασε την ανθρωπιά του και στα μάτια του συνανθρώπου του είδε τον εχθρό. Με αυτόν τον τρόπο ο συγγραφέας εξηγεί πώς οι άνθρωποι πείθονται και παρασύρονται στη δολοφονική δίνη του πολέμου αφαιρώντας ο ένας τη ζωή του άλλου. Από την άλλη αποδεικνύει τα κοινά που έχουν όλοι οι άνθρωποι - στρατιώτες-πολίτες – και πως αυτά θα πρέπει μόνο να τους ενώνουν και να υπερκαλύπτουν οποιοσδήποτε διαφορές.

Μαρίνα Πράσινου Β'3

John
Antono
11.2015

JOHN ANTONO

Το σκάκι (τραγούδι)

Σκοτώνει εν ψυχρώ, γιατί εκείνη τη στιγμή είναι τόσο τυφλωμένος, ώστε δε βλέπει απέναντί του έναν άνθρωπο αδερφό, παρά βλέπει παντού εχθρούς. Ξέχασε πως είναι άνθρωπος και πως έχει απέναντί του τον «αδερφό» του με **αποτέλεσμα να γίνει αδίστακτος πολεμιστής που τον είχαν μάθει να σκοτώνει**. Νιώθει ενοχή και ότι δεν το ήθελε, πως δεν είναι φονιάς και ότι **υπεύθυνοι για το κακό που έγινε είναι όσοι προξενούν τους πολέμους** (κακούργοι).

Κατερίνα Τσιβελεκίδη Β'1

Ο στρατιώτης μιλάει στον δολοφονημένο από αυτόν αντίπαλο στρατιώτη σκεπτόμενος το λάθος που έκανε και την αλλαγή που του προκάλεσε το σκληρό κλίμα του πολέμου. **Ο πόλεμος τον μετέτρεψε σε μία μηχανή θανάτου χωρίς αισθήματα με κύριο στόχο την εκτέλεση.**

Κωνσταντίνος Γκότσης Β'1

DRANIS

Ξέχασε αυτά που έλεγε πριν αγχωμένος και πνιγμένος από τον πόλεμο.
Ξέχασε πως και οι δυο είχαν πάει να πιουν νερό στην πηγή και έριξε.
Ξέχασε πως και οι δυο ήταν νέοι, δεν είχαν τίποτα μεταξύ τους και δεν είχε λόγο να πιάσει τη σκανδάλη. Ξέχασε; Απλώς σταμάτησε να σκέφτεται...

Βασίλης Γλύνης Β'1

ΒΛΑΧΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

Γερμανικό εγχειρίδιο πολέμου (τραγούδι)

Ξέχασε πως και ο εχθρός ήταν άνθρωπος σαν και αυτόν. Γιατί ο πόλεμος αλλάζει τους ανθρώπους και τους μετατρέπει σε τέρατα.

Ζέτα Βρυζίδου Β'1

«Μα ο νέος στρατιώτης ξέχασε μονομιάς το Θεό. Έχασε τον άνθρωπο, πλέεε τη σκαντάλη και η σφαίρα γλίστρησε από την κάνη και χτύπησε κατάστηθα τον οχτρό».

Γ. ΜΑΓΚΛΗΣ, «Γιατί;», Δεν υπάρχουν αμαρτωλοί, Δωρικός

Στην παραπάνω φράση αποτυπώνεται ο παραλογισμός του πολέμου, που εξαγριώνει τον άνθρωπο και τον μετατρέπει σε ένα εγωκεντρικό πλάσμα, σε ένα άλογο ον στο οποίο κυριαρχούν τα ζωώδη ένστικτα. Σε μια εμπόλεμη κατάσταση ο άνθρωπος αγωνίζεται μονάχα για την επιβίωσή του, υποψιάζεται παντού εχθρούς, τους οποίους θέλει να εξολοθρεύσει. Γίνεται τόσο τυφλωμένος, ώστε δεν βλέπει απέναντί του έναν αδελφό, αλλά έναν αντίπαλο που τον εκτελεί εν ψυχρώ.

Στην φράση του κειμένου η εικόνα και η ιδέα του Θεού χάνουν το αφηρημένο θρησκευτικό χαρακτήρα τους και αποκτούν νόημα μέσω της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η πίστη στον Θεό σημαίνει αγάπη και σεβασμός για τον άνθρωπο και τη ζωή, για αυτό και δεν αρμόζει στον Θεό της συγχώρεσης οι πιστοί να μισούν συνανθρώπους με διαφορετικό θρήσκευμα και εθνική καταγωγή. Ωστόσο, **στον πόλεμο το μίσος φωλιάζει στην ψυχή του ανθρώπου και οδηγείται σε αποτρόπαιες πράξεις με αποτέλεσμα αξίες όπως ο σεβασμός και η ανθρωπιά παύουν να ισχύουν, καθώς επικρατεί η δύναμη του ισχυρότερου.**

Στέλλα Ανθοπούλου Β'1

Θεωρούσε ότι στον πόλεμο, **δεν είναι άνθρωπος ο εχθρός, δεν έχει οικογένεια, δε θέλει την ειρήνη... θέλει μόνο να σε σκοτώσει.**

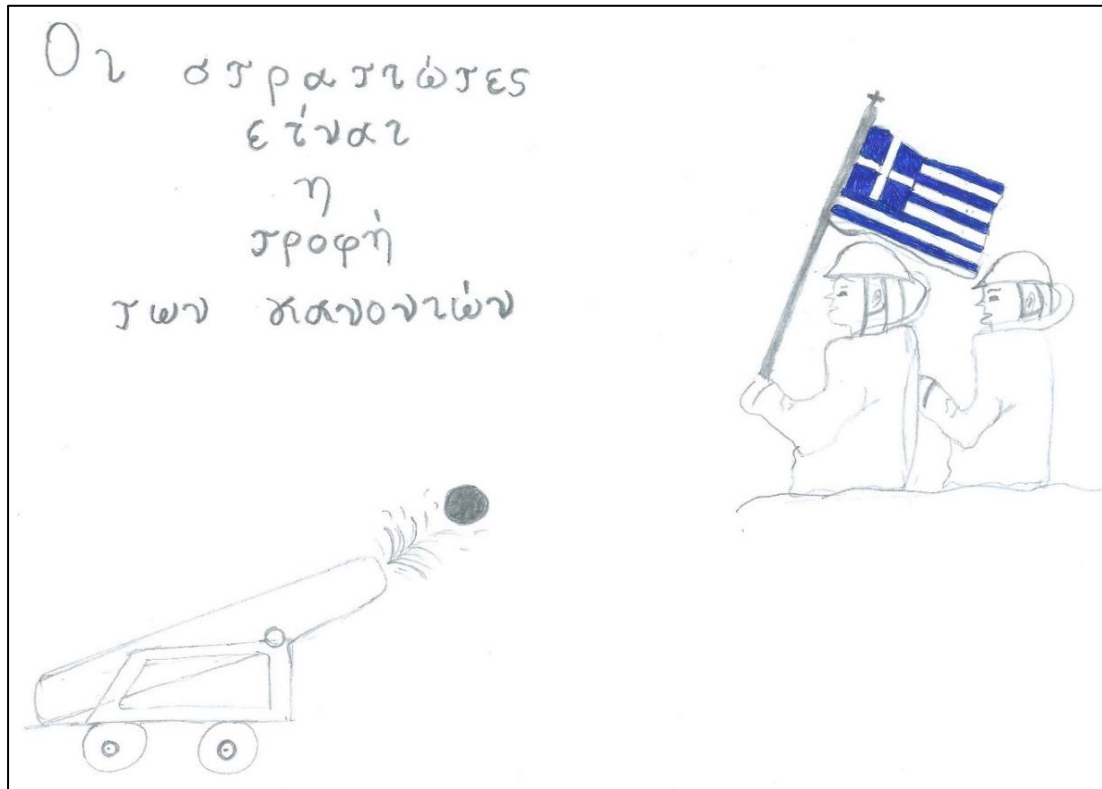
Μαρία Άννα Πεταλά Β'3

Με τη φράση αυτή ο συγγραφέας αναφέρει ένα βασικό χαρακτηριστικό του πολέμου, τη φθορά των ανθρώπινων αξιών. Κατά τη διάρκεια της ειρήνης, οι άνθρωποι μέσα από τη θρησκεία τους μαθαίνουν να σέβονται σημαντικές ηθικές αξίες, όπως για παράδειγμα η αγάπη και η αλληλεγγύη προς τον συνάνθρωπο. Αντίθετα, **κατά τη διάρκεια του πολέμου**, οι άνθρωποι που καλούνται να υπερασπιστούν την πατρίδα τους, αναγκάζονται να χρησιμοποιούν όλο και πιο άγριες μεθόδους και να διαπράξουν αποτρόπαια εγκλήματα για να αποκτείνουν τον εχθρό τους. Έτσι, με αυτόν τον τρόπο **ο άνθρωπος ξεχνάει όλες τις βασικές αρχές που έχει διδαχθεί και μεταλλάσσεται σε μια μηχανή που θα πρέπει να σκοτώσει για να μη σκοτωθεί από τον εχθρό.**

Μαρίλια Κάκαρη Β΄1

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΗΣ

Ελισάβετ Μεσσάρη Β'2

Οι στρατιώτες είναι η τροφή των κανονιών **ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ**

Μιχάλης Βολάκης Γ'1

Όταν ο στρατιώτης είδε τον εχθρό, θόλωσε το μυαλό του και ξέχασε την πίστη του προς τον Θεό. Εκείνη τη στιγμή σταμάτησε να είναι δίκαιος, σωστός και έχασε τον σεβασμό προς τον άλλον άνθρωπο. Δεν έδειξε ανθρωπιά απέναντι στον άοπλο εχθρό, αλλά παρασύρθηκε από τα συναισθήματά του και δε χρησιμοποίησε τη λογική. Όλα αυτά οδήγησαν στο να βγάλει το όπλο και να τον πυροβολήσει.

Αχιλλέας Γρεβενιώτης- Χαρμαντάς Β'1

[Ο Έφεδρος \(τραγούδι\)](#)

Για μια στιγμή στη ζωή του, ξεχνά τα πάντα. Τις ηθικές αξίες, τον συνάνθρωπο.

Ξεχνά πώς μεγάλωσε, πως ήταν παιδί, πως αγάπησε κι πως αγαπήθηκε.

Ένα δευτερόλεπτο αρκεί για να τελειώσει τη ζωή του διπλανού του και να σημαδέψει τη δική του για πάντα. Ένα δευτερόλεπτο που θα τον στοιχειώνει ως τα βαθιά γεράματα.

Όμως, ακόμα και μια μέρα πριν το ευτυχέστερο γεγονός της ζωής του εκείνος δεν μπορούσε να ξεχάσει. Του ήταν αδύνατο! Το πρόσωπό του άοπλου εχθρού την ώρα που αργοπέθαινε είχε αποτυπωθεί στη μνήμη του. Η απορία στα μάτια του. Η θλίψη ότι δε θα κατάφερνε να γυρίσει πίσω από τον πόλεμο.

Οι ενοχές για τον πόνο που του είχε προκαλέσει δε θα σβήσουν ποτέ. Θα κουβαλάει πάντα μαζί του αυτήν την ανάμνηση.

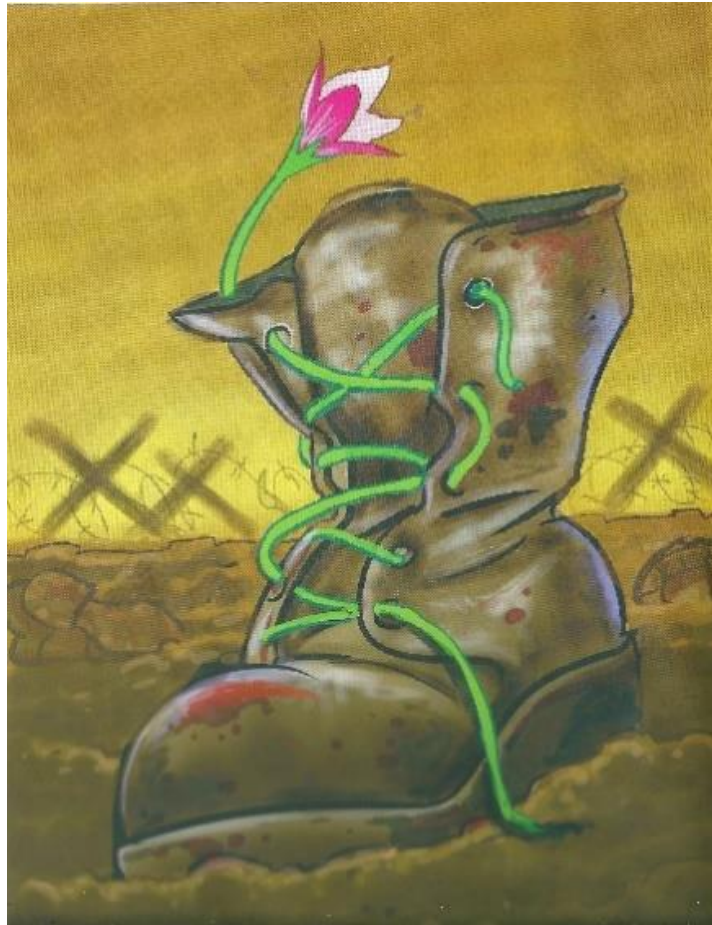
Πολλές φορές σκέφτεται πως θα ήταν να γυρίσει τον χρόνο πίσω. Δε θα έριχνε τη σφαίρα, δε θα τον έβλαπτε. Όμως το έκανε και δεν αλλάζει.

Ξέχασε τα πιστεύω του κι έσβησε κάθε ίχνος ανθρωπιάς εκείνη την ώρα από μέσα του. Είχε μετατραπεί σε κάποιον άγνωστο. Είχε στερήσει τη ζωή ενός αθώου. Πως μπορεί να ξεκινά αυτός μια καινούρια τώρα; Ένιωθε ότι δεν μπορεί να ζήσει με τον εαυτό του.

Όμως του το όφειλε. (Στέρησε από κάποιον τη ζωή, αν σταματήσει κι αυτός να ζει θα χαθούν δύο ζωές).

Το τραύμα δε θα κλείσει. Θα πονά για πάντα! Τίποτα δεν πρόκειται να το γιατρέψει. Αλλά τουλάχιστον δεν πρέπει να αφήσει το γεγονός αυτό να διαλύσει δύο ζωές.

Μελίνα Χαραλαμποπούλου Β΄3

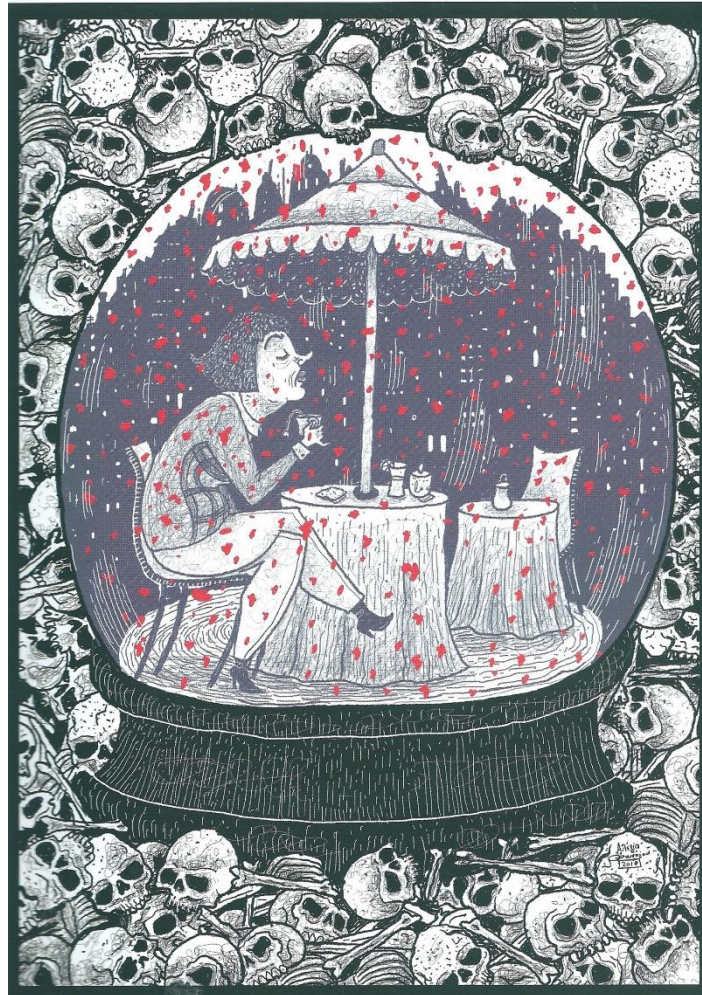

ΔΕΡΒΕΝΙΩΤΗΣ ΣΠΥΡΟΣ

[Στρατιώτη γύρνα πίσω](#) (τραγούδι)

Με τη φράση «Έχασε τον άνθρωπο, πίεσε τη σκαντάλη και η σφαίρα γλίστρησε από την κάνη και χτύπησε κατάστηθα τον οχτρό» ο συγγραφέας τονίζει τον **παραλογισμό του πολέμου**. Στη θέα του εχθρού ο άνθρωπος γίνεται αγρίμι, που δρα χωρίς λογική και συναίσθημα, αλλά μόνο με το ένστικτο. Κυριαρχείται από μίσος και φόβο.

Φωτεινή Τράκα Β'3

ΟΘΩΝΑΙΟΥ ΑΛΕΞΙΑ

Θεατρικός λόγος

ΣΚΗΝΙΚΟ: Εσωτερικός Χώρος: Ανάβουν τα φώτα και στη σκηνή είναι ένα λιτό δωμάτιο, που αποτελείται από ένα κρεβάτι, ένα τραπέζι πάνω στο οποίο υπάρχουν χαρτιά και χάρτες και τρεις (3) καρέκλες.

Στη σκηνή μπαίνουν τέσσερις (4) τραυματιοφορείς, οι οποίοι ανά ζεύγη κρατούν δύο (2) φορεία, πάνω στα οποία φαίνονται σκεπασμένα δύο σώματα. Τα σεντόνια είναι λερωμένα από αίμα. Στο ένα από τα δύο φαίνεται πως υπάρχει κάποιος αρκετά ψηλός, άρα και βαρύς άντρας. Το φορείο αυτό, το αφήνουν στο κρεβάτι, ενώ το άλλο το αφήνουν στο πάτωμα.

Οι τραυματιοφορείς βγαίνουν από την σκηνή.

Εξωτερικός Χώρος: Σβήνουν τα φώτα. Από έξω ακούγονται μπερδεμένες ομιλίες και βήματα που πλησιάζουν προς το δωμάτιο (ελληνικές και γαλλικές λέξεις).

Ένας από αυτούς, που έχει γάζες στον ώμο, λέει:

- **Δεν πάμε παρακεί το τραπέζι, λοχαγέ μου, να ξεμαραγγιάσουμε μια σταλιά στη λιακάδα.**

Πιάνουν το τραπέζι και το πάνε λίγα μέτρα παραπέρα, όπου φαίνεται πως πέφτει ο ήλιος.

Ο λοχαγός αναστενάζει λέγοντας:

- **Ο καημός του ήλιου μας έφαγε.**

Συνέχισε λέγοντας:

- **Σαν σας είδαν απ' το αμπρί τους να μαζεύετε, να απολαμβάνετε τον φρέσκο ήλιο, δε δίστασαν να σας μπομπαρδίσουν. Ιδού η θυσία του ήλιου.**

Ο λοχαγός δείχνει τα δύο (2) φορεία.

Έπειτα, ο λοχαγός γυρνάει προς το μέρος αυτού που μίλησε στην αρχή:

- Ρε Κωστούλα, είστε εσύ και ο Ιωάννου (ο ένας απ' τους δύο νεκρούς) σχωριανοί.
- Ναι, βαστούσαμε και οι δυο απ' το ίδιο χωριό του Λεπετύμνου. Αυτός είναι παντρεμένος. Μάλιστα νιοπαντρεμένος. Τελευταία μου 'πε πως η γυναίκα του, μια παπαδοπούλα, θα τον έκανε μπαμπά.

Ο λοχαγός σηκώνεται και παίρνει ένα πακέτο και το ακουμπά στο τραπέζι. Είναι τα πράγματα που βρέθηκαν πάνω στον νεκρό που αναφέρονται. Έπειτα, βγάζει από μέσα μια φωτογραφία και τη δείχνει στους άλλους δύο. Είναι μια κοπέλα όμορφη, με μαύρα μάτια και μαλλιά και γελάει όμορφα.

Έπειτα ο λοχαγός αναστενάζει:

- Όμορφη κοπέλα!

Έπειτα ο άλλος που δεν έχει μιλήσει, κομπιάζοντας, λέει:

- Είναι τγε τσικ, πολύ ωγαίο, πολύ ωγαία.

Στη συνέχεια ο Κωστούλας λέει:

- Αχ, τον άλλο να συλλογιέμαι.

Λοχαγός: - Τον Αποστόλη.

Κωστούλας: - Ναι για. Κοτζάμ παλίκαρος ως εκεί πάνω (δείχνει ψηλά) κι όμως, ένα μέταλλο σαν ροβίθι μικρό, στην καρδιά του 'κοψε το νήμα της ζωής.

Λοχαγός: - Τώρα, περασμένα, ξεχασμένα.

Κωστούλας: - Δε λέω, μα 'γω τη μάνα του συλλογάμαι, μου 'χε μιλήσει πολλές φορές γι' αυτή. Πάτησε τα ενενήντα (90) της χρόνια και θα προσμονεί μέχρι να τελειώσει ο καταραμένος αυτός πόλεμος, αν ζήσει μέχρι τότε, δηλαδή και θα προσμένει χωρίς να έρχεται.

Λοχαγός: - Τη δικιά σου τη μάνα δεν τη συλλογάσαι.

Κωστούλας: Πώς, τη συλλογάμαι, αλλά η δικιά του...

Είπε χωρίς να τελειώσει τη φράση του, ενώ ένα δάκρυ κύλησε στο μάγουλό του.
Τα φώτα κλείνουν.

Βαγγέλης Γούλας Β'1

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΒΡΑΝΑΣ (THEO)

Δοκιμιακός λόγος

(αφόρμηση σύγχρονες προφορικές μαρτυρίες) βλ. 6. 13, 30 διδακτικές προτάσεις

Πόλεμος

Πόλεμος. Μια λέξη τόσο μικρή που κρύβει πίσω της τόσο πόνο, θάνατο και **ταλαιπωρία**. Αλλά και τόσο εγωισμό. Σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας, αρχηγοί κρατών υποχρέωσαν τον λαό τους να πολεμήσει για το κέρδος τους. Οδήγησαν στρατιώτες στον θάνατο για το συμφέρον, καταδίκασαν τις ζωές χιλιάδων αθώων με μοναδικό τους κίνητρο το προσωπικό τους όφελος. Άνθρωποι ταλαιπωρήθηκαν, οικογένειες ξεκληρίστηκαν, γυναίκες κακοποιήθηκαν, μικρά παιδιά προσεύχονταν για ένα γρήγορο θάνατο και μάνες έκλαιγαν νυχθημερόν πάνω από τον τάφο των παιδιών τους που έπεσαν πολεμώντας.

Ο πόλεμος αφαιρεί χιλιάδες ζωές κι αφήνει πίσω τις οικογένειές τους συντετριμμένες. Ανίκανες να καταφέρουν να σταθούν στα πόδια τους και να ξεπεράσουν τον χαμό των αγαπημένων τους. Δυστυχώς ή ευτυχώς όσοι δεν έχουν βιώσει τον πόνο, την αγωνία για το αν αύριο θα υπάρχουν εσύ ή ολόκληρη η χώρα σου δεν μπορούν να καταλάβουν πόσο πραγματικά υπέφεραν κι υποφέρουν ακόμα αυτοί οι άνθρωποι. Ακόμα και τώρα, αυτή τη στιγμή άνθρωποι πεθαίνουν, θυσιάζονται για τα συμφέροντα κάποιων άλλων. Για αυτό λοιπόν δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο πόλεμος συμβαίνει και τώρα και πως αυτοί οι άνθρωποι έρχονται στη χώρα μας έχοντας σημάδια που δε θα γιατρευτούν ποτέ. Πρέπει λοιπόν να τους συμπεριφερόμαστε με σεβασμό και αγάπη.

Εμείς είμαστε αυτοί που θα ενθαρρύνουμε ή θα σταματήσουμε τον επόμενο πόλεμο. Μεταξύ μας μεγαλώνει ή θα μεγαλώσει ο επόμενος άνθρωπος που διψάει για εξουσία, ο επόμενος άνθρωπος που θα προσπαθήσει να μας διαλύσει για να κερδίσει αυτός δόξα, χρήμα ή φήμη. **Είναι στο χέρι μας λοιπόν να τον εμποδίσουμε, να παλέψουμε για να επικρατήσει η ειρήνη στη χώρα μας και σε ολόκληρο τον κόσμο.** Τι θα γίνει αν αρνηθούμε να παλέψουμε για αυτόν; Αν όλοι οι στρατιώτες άφηναν κάτω τα όπλα και γυρνούσαν στις οικογένειες τους; Φαίνεται απίθανο, αλλά αν όλοι ενωθούμε και βάλουμε το κοινό συμφέρον πάνω από το προσωπικό, μπορούμε να πετύχουμε το ακατόρθωτο.

Μελίνα Χαραλαμποπούλου Β'3

ΖΑΧΑΡΗΣ ΠΑΝΟΣ

Δημιουργικός λόγος

(Ένα μικρό διήγημα και μια προφορική μαρτυρία)

Η μικρή Σάρα

Η μικρή Σάρα ζούσε στη Συρία με την οικογένεια της σ' ένα όμορφο σπίτι. Μέχρι που άρχισε ο πόλεμος. Τότε όλα άλλαξαν. Άρχισαν οι βομβαρδισμοί και η πείνα. Έβλεπαν γύρω τους ανθρώπους να σκοτώνονται χωρίς σταματημό και εκείνοι να μην μπορούν να κάνουν τίποτα. Ήταν ζωντανοί από τύχη, επειδή βρήκαν μια παλιά αποθήκη για καταφύγιο. Όσπου μια μέρα οι γονείς της αποφάσισαν να μαζέψουν τα πράγματα τους και να φύγουν. Ο πατέρας της βρήκε εισιτήρια σ' ένα πλοίο για την Ελλάδα. Κρυφά έφυγαν το απόγευμα για να μην τους καταλάβουν. Τελικά όμως κορόιδεψαν τον πατέρα της και τα εισιτήρια που πλήρωσαν δεν ήταν για πλοίο, άλλα για μία μεγάλη φουσκωτή βάρκα. Όταν βγήκαν στα ανοιχτά, τους βρήκε τρικυμία. Ο καπετάνιος τούς καθησύχασε ότι όλα θα πάνε καλά. Μετά από λίγο, ξαφνικά ακούστηκε ένας ήχος και η μηχανή σταμάτησε. Ο καπετάνιος τούς είπε να μην ανησυχούν και να φορέσουν τα σωσίβια τους. Για πολλές ώρες ήταν πάνω στα κύματα περιμένοντας βοήθεια. Κάποιοι έκλαιγαν και κάποιοι προσεύχονταν. Τις πρώτες πρωινές ώρες τούς προσέγγισε ένα καράβι του Ελληνικού λιμενικού σώματος. Τους είπαν ότι δεν μπορούσαν να τους πάρουν όλους και θα έπαιρναν μόνο τα παιδιά. Έτσι η μικρή Σάρα αποχωρίστηκε κλαίγοντας τους γονείς της. Το λιμενικό τούς υποσχέθηκε ότι θα επέστρεφε να πάρει και τους υπόλοιπους.

Σήμερα φοιτώ στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και σπουδάζω Ιστορία. Το όνειρο μου είναι να μελετήσω την Ιστορία της πατρίδας μου της Συρίας. Γεννήθηκα στο Χαλέπι της Συρίας. Ο πατέρας μου είχε μια πολύ καλή εμπορική επιχείρηση που μας εξασφάλιζε μία ωραία ζωή. Πήγαινα σ' ένα καλό ιδιωτικό σχολείο, όπου μάθαινα Αγγλικά και Γαλλικά. Έκανα πολλά αθλήματα. Με τους γονείς μου κάναμε συχνά

εκδρομές στη Δαμασκό και στη Παλμύρα. Ήταν οι δύο αγαπημένοι μας προορισμοί. Είχαμε πολλούς φίλους και συγγενείς με τους οποίους τρώγαμε και γιορτάζαμε.

Όμως η ωραία ζωή ανήκει στο παρελθόν. Η ζωή μας άλλαξε ριζικά και απότομα όταν ήρθε ο πόλεμος. Αναγκαστήκαμε να φύγουμε από την πατρίδα μας και να φτιάξουμε μία νέα ζωή στην Ελλάδα. Ο πατέρας μου άνοιξε ξανά μία εμπορική επιχείρηση στην Αθήνα και οι γονείς μου μου χάρισαν άλλα δύο αδερφάκια. Τους μιλάω για τη ζωή μου στη Συρία, για τη σπουδαία Ιστορία της, τα σπουδαία μνημεία της και τον πολιτισμό της. Λυπάμαι που δε δόθηκε η ευκαιρία στα αδέρφια μου να δουν τα σπουδαία αρχαιολογικά μνημεία της Συρίας, όπου καταστράφηκαν από αυτόν τον παρανοϊκό πόλεμο. Έχω φτάσει στην ηλικία των 19 ετών και ακόμα δεν μπορώ να καταλάβω από που πηγάζει όλο αυτό το μίσος, που οδήγησε στην καταστροφή των αρχαίων μνημείων της Συρίας. Ο πόλεμος κατέστρεψε τις ζωές χιλιάδων ανθρώπων και τις μνήμες μας. Εύχομαι να σταματήσει ο πόλεμος, κανένας άλλος άνθρωπος να μη βιώσει αυτόν τον φόβο. Όλοι οι άνθρωποι αξίζουν να ζουν ειρηνικά στην πατρίδα τους και να δημιουργούν μέσα σε αυτή. Ο πόλεμος δεν οδηγεί ποτέ σε κάτι καλό, μόνο δυστυχία και θάνατο σκορπίζει. Όποιες κι αν είναι οι διαφορές πάντα μπορεί βρεθεί να μία λύση. Οι άνθρωποι πρέπει ακόμα και στον πόλεμο να διατηρούν τον σεβασμό ο ένας προς τον άλλο και τον σεβασμό στον χώρο και την Ιστορία του

Χαρά Χατζηγεωργίου Β'3

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΑΣΟΣ

Δημιουργικός λόγος

(Ο στρατιώτης επιστρέφει από τον πόλεμο και αφηγείται)

Ήταν 28η του 1940 όταν κατά τις 7:30 ο ήχος των σειρήνων σήκωσε στο πόδι ολόκληρη την Αθήνα. Άνθρωποι, διαφόρων ηλικιών βγήκαν έξω από τα σπίτια τους, για να μάθουν τι προκάλεσε αυτό τον αιφνίδιο συναγερμό. Τα νέα μαθεύτηκαν γρήγορα σ' όλη την Ελλάδα και στα στόματα των ανθρώπων μονάχα μία λέξη αντηχούσε: «Πόλεμος!» Μία λέξη που πολύ σύντομα θα άλλαζε τη ζωή όλων των ανθρώπων. Μερικές ημέρες μετά, ήρθε η ημέρα που προσμονούσαμε με φόβο και λαχτάρα, η ημέρα της στρατολόγησης. Αποχαιρετήσαμε όλοι τις οικογένειες μας και μπήκαμε στα βαγόνια του τρένου με προορισμό το μέτωπο. Ο αποχαιρετισμός πραγματοποιήθηκε με έντονο κλίμα χαράς σαν να πηγαίναμε σε γιορτή και όχι σε πόλεμο. Όλοι στο μυαλό μας φανταζόμασταν ότι θα δοξαζόμασταν σαν ήρωες και ότι το όνομα μας θα γινόταν κομμάτι της ελληνικής Ιστορίας. Ωστόσο, μόλις φτάσαμε στο μέτωπο όλα άλλαξαν. Οι ατελείωτες πορείες στα χιονισμένα βουνά της Αλβανίας, η πείνα και η κούραση μετέτρεψαν τον ενθουσιασμό μας για τον πόλεμο σε απογοήτευση. Καθημερινά εκατοντάδες στρατιώτες πέθαιναν από τις κακουχίες στις πορείες, ενώ άλλοι αναγκάζονταν να συνεχίσουν παρά τα κρυοπαγήματα. Εκεί, μάθαμε να σκοτώνουμε εν ψυχρώ τον εχθρό ξεχνώντας ότι είναι και αυτός άνθρωπος, αγνοώντας ότι έχει και αυτός συγγενείς που τον περιμένουν να γυρίσει πίσω και ότι το μόνο κακό που έχει διαπράξει είναι να γεννηθεί στην «εχθρική φυλή». Επιπλέον, μάθαμε να συμπεριφερόμαστε σαν «άψυχες προγραμματισμένες μηχανές», χωρίς συναισθήματα, χωρίς μυαλό, που μόνο το ένστικτο κυριαρχούσε. Έπρεπε να προλάβουμε να σκοτώσουμε τον αντίπαλο, για να μη σκοτώσει αυτός εμάς. **Ο πόλεμος κάνει τον άνθρωπο να ξεχάσει τις βασικές του αρχές και τότε είναι ικανός να διαπράξει τα αγριότερα και πιο αποτρόπαια εγκλήματα.**

Μαρίλια Κάκαρη Β'1

Επίκαιρος λόγος

(δοκίμιο)

Πόλεμος

Η βίαιη επίλυση των διαφόρων που δημιουργούν μεταξύ ανθρώπων ή λαών, με τη δύναμη των όπλων. Αυτός ο πόλεμος οδηγεί αναπόφευκτα στη φρίκη, την κακοποίηση ανθρώπινων δικαιωμάτων και την αναστολή της προόδου. Οι περισσότεροι άνθρωποι δε θέλουν να πιστέψουν στην πιθανότητα ενός πολέμου, γιατί τους φαίνεται παράλογο. Δυστυχώς όμως, αν οι πόλεμοι γίνονταν «λογικά» δε θα είχε γίνει ποτέ κανένας.

Τεράστια οικονομικά συμφέροντα, πολιτικά συμφέροντα, ελλιπής μόρφωση-παιδεία από σχολείο, οικογένεια, παραγωγή όπλων-εξοπλισμοί, κρατικές εδαφικές διαφορές, φυλετικές διακρίσεις, προσωπικές φιλοδοξίες «ηγετών» είναι μερικές από τις αιτίες ενός πολέμου.

Οι συνέπειες του πολέμου αμέτρητες: θάνατος, πυρηνική και οικολογική καταστροφή, παράλυση της οικονομίας. Οι λαοί είναι πολλοί εκείνοι που ζουν έντονα και σοβαρά περισσότερο από κάθε άλλον την αμείλικτη ψυχολογική, συναισθηματική και οικονομική σύσφιξη που απορρέει ασταμάτητα από τη σημερινή πυρετώδη παρασκευή των εξοπλισμών η οποία κυοφορεί σταθερά και αναπόφευκτα μια στρατιωτική σύγκρουση παγκόσμιων διαστάσεων, μια σύρραξη που δε θα περιορίζεται απλώς και μόνο στα εδάφη ορισμένων κρατών, αλλά θα ρυμουλκεί και θα παρασύρει μαζί της ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Ας διδαχθούμε από την ιστορία και ας προσπαθήσουμε με κάθε τρόπο να αποτρέψουμε ανάλογες καταστροφές στο μέλλον...

Κατερίνα Τσιβελεκίδη Β' 3

Λογοτεχνικός λόγος

Έφυγε

Έφυγε. Στις 12 του Μάρτη. Πιστεύω ότι θα γυρίσει. Οι εχθροί καίνε κάθε πόλη στο διάβα τους, και κάθε δικό μας. Εγώ πιστεύω ότι θα γυρίσει. Γυναικόπαιδα κείτονται αιμόφυρτα στον δρόμο. Μανάδες αγκαλιάζουν τα μωρά τους για τελευταία φορά. Αλλά πιστεύω πως θα γυρίσει. Στο μέτωπο ο καιρός είναι ψυχρός σαν να θέλει να αφοπλίσει τον πόλεμο. Πάρα πολλοί στρατιώτες έχουν δώσει τις ψυχές τους στην πατρίδα. Αλλά πιστεύω πως θα γυρίσει. Λίγο πριν τελειώσει ο πόλεμος τον είδα. Ξαπλωμένο, με τη λυγερή του κορμοστασιά συρρικνωμένη, τα μπράτσα του κοκκαλιάρικα και το σώμα του κρύο. Πολύ κρύο, ματωμένο και μελανιασμένο. Εγώ όμως τον περιμένω να γυρίσει.

Η φόλα του ανθρώπου είναι ο πόλεμος.

Άνθρωπος = ζώο προς εξαφάνιση! Σταματήστε τα από το να μολύνουν τις ψυχές τους με αίμα!

Το αυτοκίνητο χωρίς φρένα

Το δέντρο χωρίς ήλιο

Το ζώο χωρίς φαγητό

Ο άνθρωπος στον πόλεμο.

Ιωάννα Κουκουζέλη Β΄2

Θα 'ταν 12 του Μάρτη (τραγούδι)

Ιστορικός λόγος

(περιήγηση στο Μουσείο Μνήμης του Ολοκαυτώματος των ΗΠΑ)

βλ. σ. 10 διδακτικές προτάσεις

Η τεχνολογία κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο

Με τα χρόνια το ανθρώπινο ον ανακαλύπτει ή δημιουργεί καινούργιους τρόπους για να εξοντώνει τους εχθρούς του. Οι τρόποι αυτοί εξελίσσονται προς όφελος των δημιουργών τους, για να μπορούν να πραγματοποιήσουν τα εγκλήματά τους σε λιγότερο χρονικό διάστημα. Αυτή είναι μια λογική την οποία οι άνθρωποι έχουν αναπτύξει τα τελευταία χρόνια, αφού κατάλαβαν ότι με την τεχνολογία μπορούν να αποκτήσουν περισσότερη εξουσία.

Πιο συγκεκριμένα, στον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο η τεχνολογία χρησιμοποιείται για να εξοντωθούν άνθρωποι, που πιστεύεται ότι δεν πρέπει να ζουν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι πράξεις του Αδόλφου Χίτλερ, ο οποίος πραγματοποίησε τη γενοκτονία των Εβραίων με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Θεωρούσε τους Εβραίους κατώτερη φυλή, ανεπιθύμητη και ανάξια να υπάρχει. Γι' αυτό, οι Ναζιστές τους μετέφεραν σε στρατόπεδα συγκέντρωσης, όπου τους θανάτωναν με απάνθρωπες τεχνικές. Ο Αδόλφος Χίτλερ είναι ένα παράδειγμα για το τι μπορεί να κάνει κάποιος όταν έχει στα χέρια του εξουσία και τεχνολογία.

Ο 20ος αιώνας σηματοδεύτηκε από γεγονότα, όπως το ολοκαύτωμα και οι ατομικές βόμβες, που αποδεικνύουν ότι το ανθρώπινο είδος μπορεί να επινοήσει τις πιο απάνθρωπες μεθόδους για να εξοντώσει το είδος του.

Κωνσταντίνος Γκότσης Β΄1

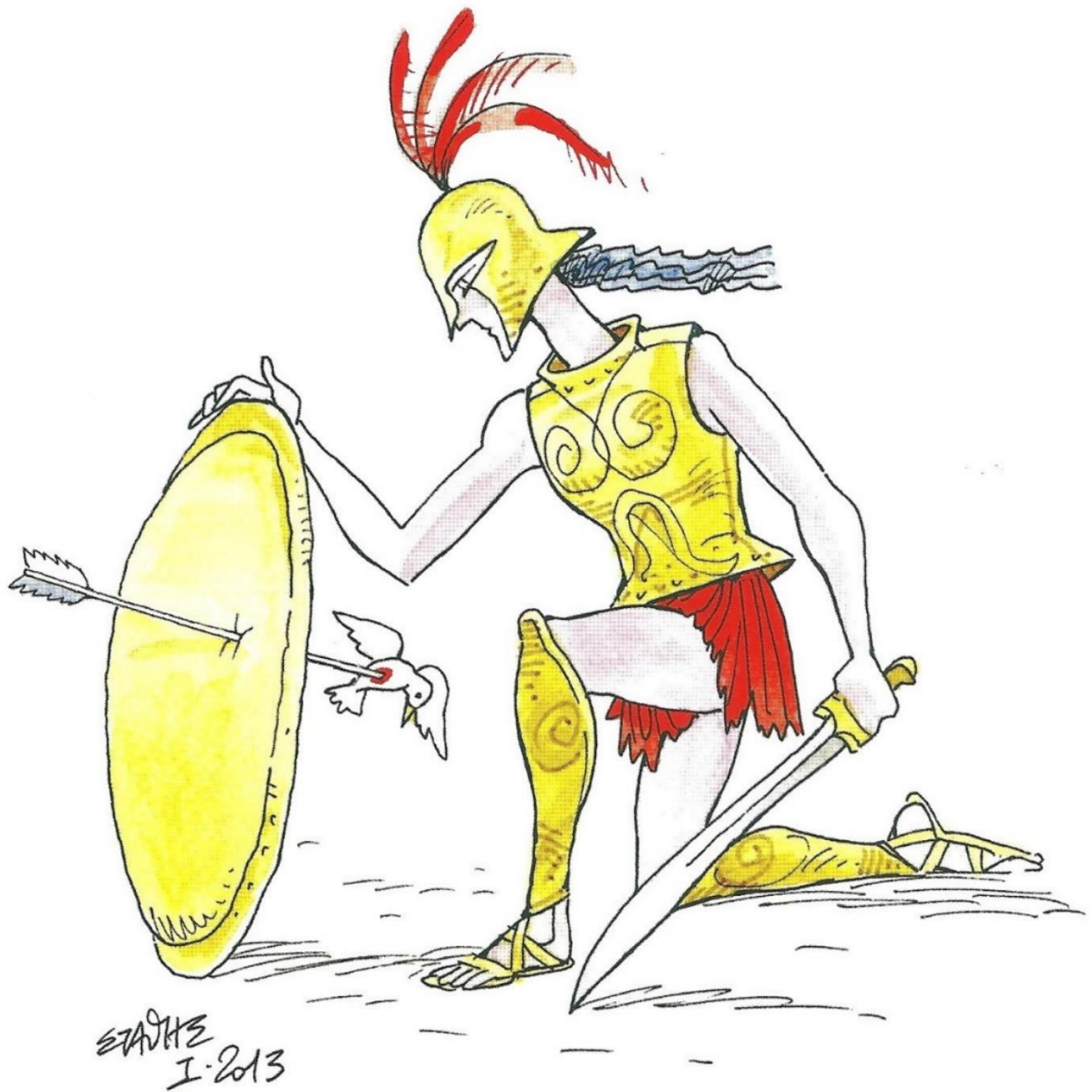

ΠΑΥΛΙΔΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ

Ο λόγος στις εικόνες

Αχιλλέας Γρεβενιώτης- Χαρμαντάς Β΄1

ΣΤΑΘΗΣ (ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ)

Ακοινώνητος, άγριος και άπατρις είναι αυτός που τον εμφύλιο πόλεμο αγαπά.

ΙΛΙΑΔΑ, Ι 63

Ο πόλεμος έχει μετατραπεί σε τηλεοπτική σειρά και όλοι εμείς είμαστε θεατές του. Ο τρόμος γίνεται θέαμα.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΓΙΑΛΚΕΤΣΗΣ

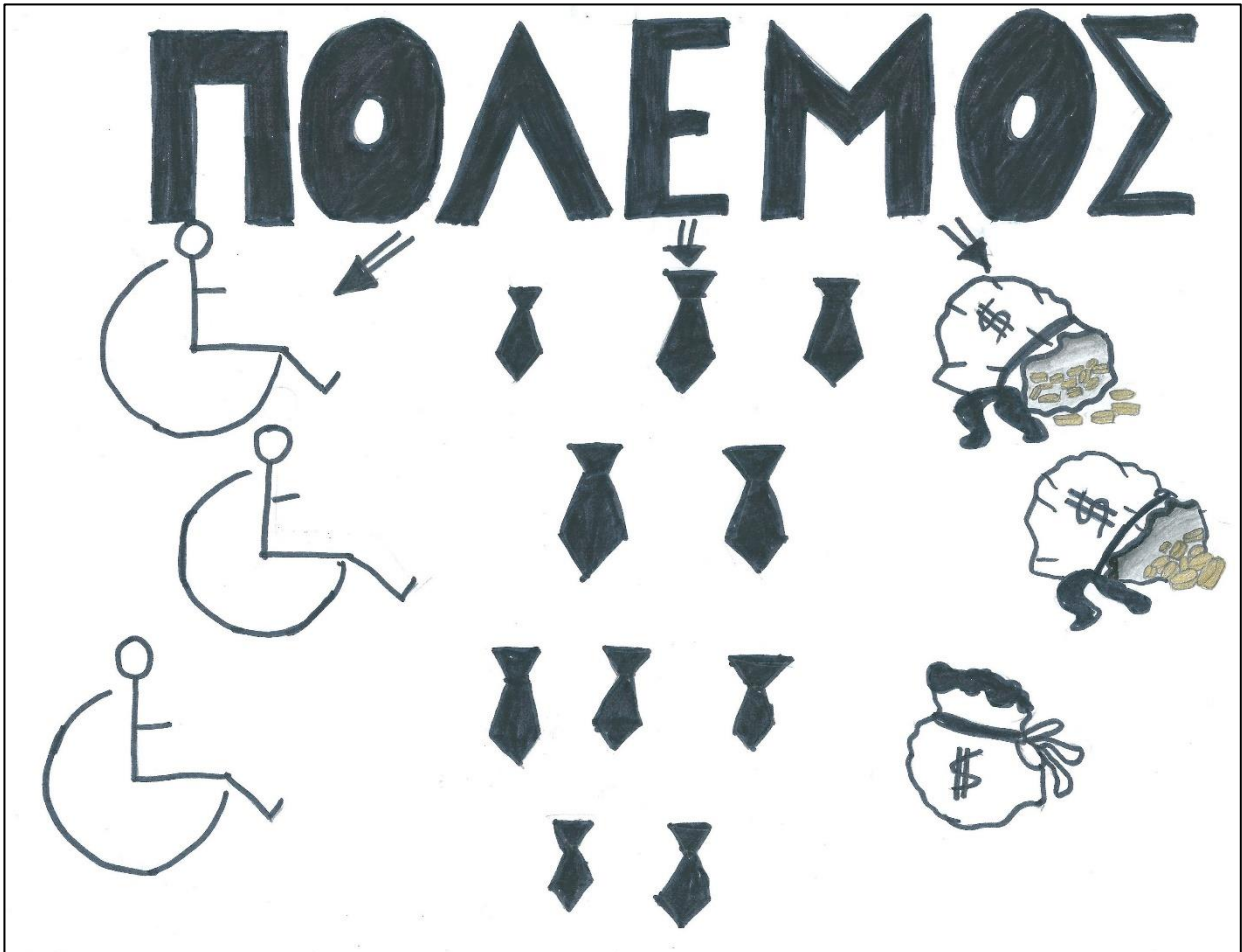

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΑΣΟΣ

Η τέχνη του πολέμου είναι η τέχνη να εξοντώνεις ανθρώπους.

ΖΑΝ ΛΕ ΡΟΝ ΝΤ' ΑΛΑΜΠΕΡ

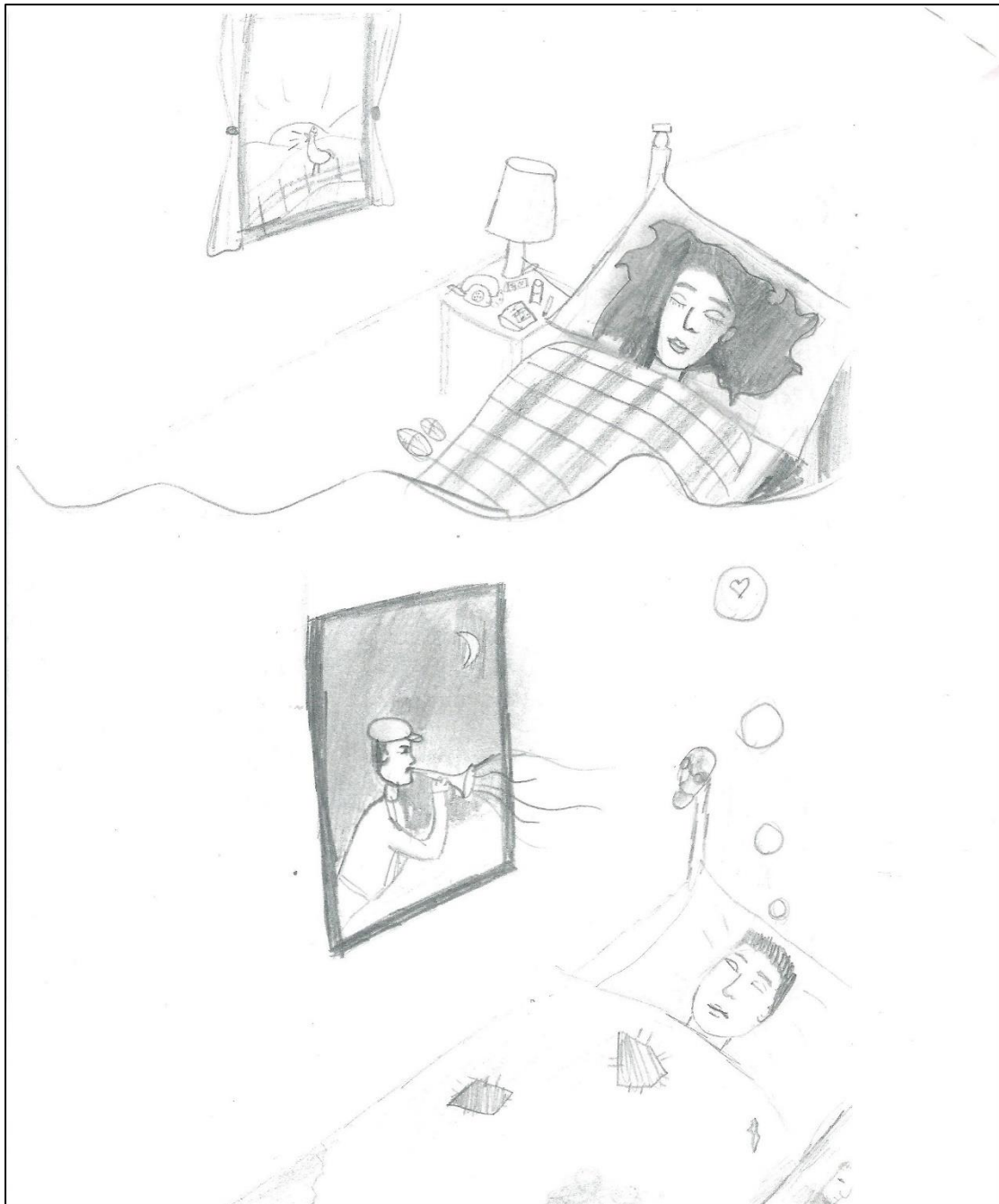
Ο λόγος γίνεται εικόνα

Ιωάννα Κουτσοφίου Β΄2

Ένας μεγάλος πόλεμος αφήνει μια χώρα με τρεις στρατούς: έναν στρατό αναπήρων, έναν στρατό πενθούντων και έναν στρατό κλεφτών.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

Ιωάννα Λακαφώση Β'2

**Τους ανθρώπους που ζουν ειρηνικά, δεν τους ξυπνούν οι σάλπιγγες,
αλλά τα κοκόρια.**

Νικίας

Εικόνα και λόγος

Ακόμα και μετά από τον μεγαλύτερο πόλεμο ο κόσμος συνεχίζει να εξελίσσεται. Θα έπρεπε οι άνθρωποι να μάθουν να αποφεύγουν τον πόλεμο, αφού οι περισσότεροι θέλουν την ειρήνη.

Νίκος Πολύζος Β΄3

Παραχωγή λόγου

(Βασισμένη στο βιβλίο κόμικς *Σκέπτομαι κι εγώ μην υπάρχω του Αρκά*), βλ. σ. 16

διδασκτικές προτάσεις

Το σκίτσο του Αρκά αναφέρεται στον πόλεμο. Αρχικά, ο διάλογος σχετίζεται με την απορία «ποιος προκαλεί τους πολέμους». Συγκεκριμένα, ο άνθρωπος ρωτά τον άγγελο γιατί ο Θεός επιτρέπει να γίνονται πόλεμοι, ενώ ο άγγελος του απαντά ότι οι άνθρωποι είναι ανόητοι. Ο διάλογος αυτός δείχνει ότι οι άνθρωποι ευθύνονται για τον πόλεμο εξαιτίας του γεγονότος ότι θέλουν να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντά τους με οποιοδήποτε κόστος. Επιπλέον, επιθυμούν να επιβληθούν, να δείξουν την ανωτερότητά τους απαξιώνοντας την αξία της ανθρώπινης ζωής. Τέλος, αποτελεί γεγονός ότι ο άνθρωπος είναι ο κύριος υπεύθυνος του πολέμου, γιατί μέσω αυτού επιδιώκει το κέρδος και την επεκτατική πολιτική που θα τον κάνει ισχυρό.

Βασίλης Οικονομόπουλος Β'3

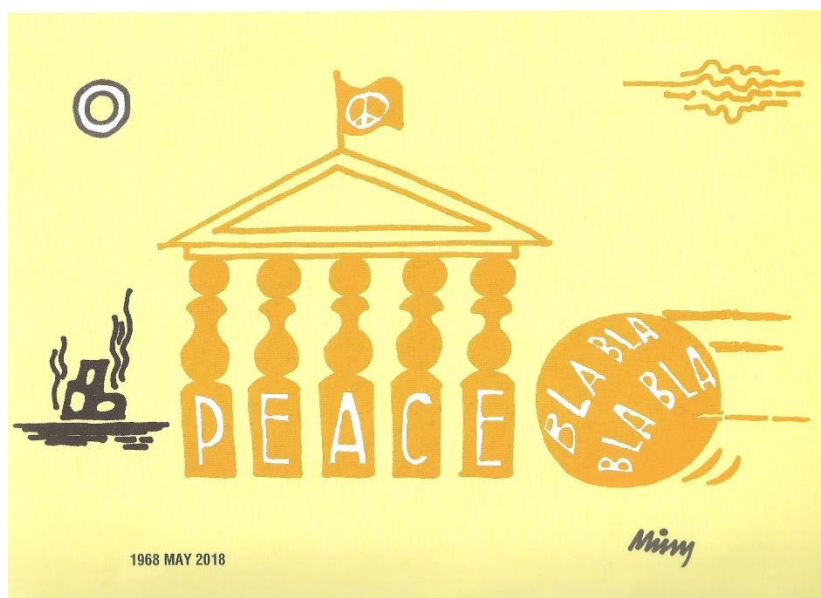

Απόψεις για τον πόλεμο

Ο πόλεμος αλλάζει τον άνθρωπο. Πολλές μαρτυρίες Αμερικανών που γύρισαν από το Ιράκ αναφέρουν ότι ήταν πολύ δύσκολο να ενταχτούν στην κοινωνία. Το μεταπολεμικό στρες που είχαν οι περισσότεροι στρατιώτες ήταν σχεδόν αδύνατο να θεραπευτεί.

Ο πόλεμος αλλάζει τον άνθρωπο, του αφαιρεί την ανθρωπιά του και γίνεται ένα τέρας που δέχεται εντολές. **Σκότωσε και επιβίωσε, αυτό είναι ο πόλεμος.** Το άγχος είναι απεριγράπτο στις πρώτες μάχες ενός στρατιώτη, μετά όμως το μυαλό του «μουδιάζει» σύμφωνα με μαρτυρίες από βετεράνους που νίκησαν. Πόλεμος για ελευθερία, πόλεμος επεκτατικός, για νέες πηγές ενέργειας οι βασικοί λόγοι. Πόσοι πόλεμοι αναφέρονται στην Ιστορία; Πόσες ανθρώπινες ψυχές έχουν χαθεί; **Γιατί δεν μπορούμε να είμαστε σε ειρήνη;**

Δημήτρης Ελευθεράκος Β'1

ΜΗΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

[Η μπαλάντα του νεκρού στρατιώτη](#)

Ο στρατιώτης ξέχασε πως ήταν άνθρωπος και σκότωσε τον «αδελφό» του. Αργότερα, που είχε καθαρό μυαλό μπόρεσε να διακρίνει το καλό από το κακό, αλλά ήταν πλέον πολύ αργά. Στον πόλεμο δεν έχει σημασία ο άνθρωπος. Είναι ένα «παιχνίδι» που ο καθένας παίζει μόνος του.

Ελπίδα Περάκη Β'3

ΤΑΜΠΑΚΕΑΣ ΗΛΙΑΣ

Αντιγραφικός λόγος

(Αντιπολεμικό διήγημα, αντιγραφή αποστάματος)

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΣΤΟ ΣΑΡΟΝΙΚΟ

Έτσι πέρασε πάλι ο χαιρός, ήρθε το καλοκαίρι, το φθινόπωρο. Και τότε περαστικοί ψαράδες φέραν το μεγάλο μήνυμα απ' τη στεριά.

- Οι Γερμανοί φεύγουν απ' τη χώρα! Ο τόπος μας λευτερώνεται!

Ήσυχο που ήταν χείνο το βράδυ το ρημονήσι!

- Τ' άχουσε; είπε ο γέροντας στο γιο του. Ο πόλεμος τέλειωσε!

Ο μικρός βουχός ρώτησε:

- Για όλο τον κόσμο;

- Έτσι θα 'ναι. Για όλο τον κόσμο.

Σε λίγο

- Τι χαλά που θα 'ταν να ζούσε η Φωτεινή μας, είπε πάλι ο γέροντας, και βούρχωσε.

Πάλι, σ'έ λίγο:

- Τι έφταιγε να πληρώσει κι αυτό, ένα χοριτσάκι, τον πόλεμο;...

- Μην τ' αναθυμάσαι, τώρα, πατέρα. Ας τα τώρα.

- Ε! Να. Έτσι τ'όπα, γιε μου δικαιολογήθηκε.

Κοίταξε το μέρος του καλυβιού όπου πλάγιαζε σα ζούσε, τον τόπο της. Λίγο ανέβηκαν τα μάτια του. Είδε τον ασημένιο σταυρό του Ιταλού.

- Παράξενα που είναι... μωρμούρισε. Γιατί να 'ναι έτσι ο κόσμος;...

Βενεζης Ηλίας (1996). ΩΡΑ ΠΟΛΕΜΟΥ (διηγήματα), ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

«Κανένας δεν είναι τόσο ανόητος που να προτιμάει τον πόλεμο απ' την ειρήνη. Γιατί στον καιρό της ειρήνης τα παιδιά θάβουν τους γονείς τους, ενώ αντίθετα στον καιρό του πολέμου οι γονείς θάβουν τα παιδιά τους».

ΗΡΟΔΟΤΟΣ